

Izdevums
latviešu valodā

Informācija un paziņojumi

63. gadagājums

2020. gada 29. aprīlis

Saturs

I Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi

REZOLŪCIJAS

Reģionu komiteja

RK 138. plenārā sesija, 11.2.2020.–12.2.2020.

2020/C 141/01	Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija “2020. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģija”	1
2020/C 141/02	Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija “Konference par Eiropas nākotni”	5
2020/C 141/03	Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija par Eiropas Komisijas 2020. gada darba programmu	8

ATZINUMI

Reģionu komiteja

RK 138. plenārā sesija, 11.2.2020.–12.2.2020.

2020/C 141/04	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Tiesiskuma stiprināšana Savienībā: rīcības plāns”	15
2020/C 141/05	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Paplašināšanās tiesību aktu kopums 2019”	20
2020/C 141/06	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Reģionu un pilsētu ieguldījums Āfrikas attīstībā”	25
2020/C 141/07	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Virzībā uz ilgtspējīgām apkaimēm un mazām kopienām – vides politika pašvaldībām pakārtotā līmenī”	29
2020/C 141/08	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Intelektuālā darbaspēka emigrācija Eiropas Savienībā: šīs problēmas risināšana visos līmeņos”	34
2020/C 141/09	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Kultūra Eiropas Savienībā, kas tiecas uz augstākiem mērķiem: reģionu un pilsētu loma”	39

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

REZOLŪCIJAS

REĢIONU KOMITEJA

RK 138. PLENĀRĀ SESIJA, 11.2.2020.–12.2.2020.

Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija “2020. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģija”

(2020/C 141/01)

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK),

- ņemot vērā Eiropas Komisijas paziņojumu par 2020. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju ⁽¹⁾,
- ņemot vērā 2019. gada 9. oktobrī pieņemto RK rezolūciju “Eiropas pusgada norise 2019. gadā un 2020. gada izaugsmes pētījums” ⁽²⁾;

Eiropas pusgads, kurā integrēti ilgtspējīgas attīstības mērķi

1. atzinīgi vērtē 2020. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju, kas ir sākumpunkts ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) integrēšanai Eiropas pusgadā, kurš tādējādi iegūst nepieciešamo ilgāka termiņa perspektīvu un paver plašāku apvārsni, neaprobežojoties tikai ar ekonomikas problēmām;
2. uzskata: lai 2020. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju izmantotu kā politikas koordinācijas instrumentu Eiropas zaļā kursa īstenošanai, būs nepieciešamas dziļas izmaiņas Eiropas pusgada procesa pārvaldībā un koncepcijā kopumā, kā arī pārorientēšanās uz līdzatbildību par Eiropas pusgada īstenošanu uz vietas;
3. uzsver, ka sasniegt IAM nozīmē visaptveroši pievērsties visiem ilgtspējīgas attīstības aspektiem (konkurētspējai, iekļautībai, videi, labai pārvaldībai), kas ietver ne tikai zaļo kursu; lai sasniegtu IAM, būs vajadzīga politikas saskaņotība, meklējot kompromisus un risinot ar sadali saistītas problēmas. Tas ietver arī centienus pastiprināt zināšanu radīšanas, zināšanu apmaiņas un inovācijas sociālo un kultūras dimensiju. Eiropas pusgadam būtu jāļauj visiem pārvaldības līmeņiem un attiecīgajām ieinteresētajām personām, kas strādā partnerībā, apzināt un izanalizēt šos kompromisus, izvairoties no viensētnieciskas domāšanas un nodrošinot saskaņotību, un tajā pašā laikā visās politikas jomās integrējot IAM;
4. atzinīgi vērtē to, ka valstu reformu programmās un ziņojumos par valstīm īpašas sadaļas būs atvēlētas IAM uzraudzībai un ar to saistīto politikas pasākumu izvērtēšanai un ka konkrētām valstīm paredzētajos ieteikumos uzmanība tiks pievērsta valstu konkrētajam ieguldījumam IAM sasniegšanā; norāda, ka, ilgtspējīgas attīstības mērķus integrējot Eiropas pusgadā, ir jāņem vērā, ka sākumstāvoklis dažādās teritorijās ir atšķirīgs, un ir vajadzīga atbilstoša statistikas bāze, kas ļautu uzraudzīt ilgtspējīgas attīstības mērķus reģionālajā līmenī;

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/2020-european-semester-annual-sustainable-growth-strategy_en

⁽²⁾ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2019-03856-00-00-res-tra-lv.docx/content>

5. lai sasniegtu IAM, prasa noteikt skaidru laika grafiku un nepārprotamus, konkrētā termiņā īstenojamus un izmērāmus mērķus attiecībā uz darbībām, kas paredzētas gan zaļajā kursā, gan gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijā; uzsver, ka šādi mērķi un termiņi būtu jānosaka, izmantojot kombinētu lejupēju un augšupēju procesu, kas visiem pārvaldības līmeņiem un attiecīgajām ieinteresētajām personām liktu strādāt partnerībā;

6. piekrīt eurozonas dalībvalstīm adresēto ieteikumu vispārīgajai ievirzei, taču norāda, ka tie tikai nelielā mērā atbalsta zaļināšanu un tādu tālejošu koncepciju iekļaušanu kā IAM un zaļais kurss un ka tajos nav pietiekami uzsvērtas politikas problēmas, kas izriet no dažādu teritoriju sākumstāvokļa faktiskajām atšķirībām;

7. norāda, ka ilgtspējīgas Eiropas investīciju plāna mērķis ir nākamajā desmitgadē piesaistīt ilgtspējīgas investīcijas 1 triljona EUR apmērā; tomēr pauž nožēlu, ka minētais plāns ir lielākoties jau esošu vai agrāk plānotu pasākumu, iniciatīvu un finansēšanas instrumentu apkopojums, kas tagad ir iekļauts kopējā izdevumu kategorijā; tādēļ pauž bažas par to, ka šāds plāns, iespējams, neļaus piesaistīt finanšu resursus un nodrošināt koordināciju, kas nepieciešama, lai Eiropā līdz 2030. gadam efektīvi īstenotu IAM; šajā sakarā aicina sīkāk izvērtēt reālās izmaksas, kas saistītas ar pāreju uz ilgtspējīgu attīstību, un izstrādāt detalizētāku plānu to finansēšanai; īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, lai veicinātu sadarbīgas publiskā un privātā sektora iniciatīvas, kas orientētas uz inovāciju un ko virza pilsētas un reģioni;

8. uzsver, ka jāpārskata Stabilitātes un izaugsmes pakts, lai varētu diferencēti uzskaitīt finanšu resursus, kas zaļā kursa īstenošanas nolūkā nepieciešami publisko investīciju finansēšanai visos pārvaldības līmeņos;

9. piekrīt, ka dalībvalstu strukturālās reformas stratēģiskās politikas jomās, kas saistītas ar Līguma mērķu un ES rīcībpolitikas īstenošanu, ir nozīmīgas ES konverģencei un konkurētspējai, arī vienotā tirgus padziļināšanai. Eiropas pusgads ir lietderīga sistēma, kas ļauj veicināt šīs reformas, ja vien tādu strukturālo reformu tvērums, uz kurām attiecas ES finansējums, ir noteikts saskaņā ar subsidiaritātes principu un ja vien vietējās un reģionālās pašvaldības tajās ir iesaistītas kā pilntiesīgi partneri;

Eiropas pusgada teritoriālā dimensija

10. atzinīgi vērtē to, ka uzmanība ir pievērsta pieaugošajām reģionālajām atšķirībām un ar tām saistītajām izaugsmes un kohēzijas problēmām starp dalībvalstīm un to iekšienē; uzsver, ka atšķirīgais sākumstāvoklis būtiski ietekmē to, kādā veidā dalībvalstis un to reģioni izstrādā un īsteno savu ilgtspējas politiku; uzsver, ka teritoriālās atšķirības būtu jānovērš, īstenojot vietējiem apstākļiem piemērotu politiku, kuras pamatā ir teritoriālās ietekmes novērtējumi;

11. uzsver, ka aizvien lielāka nozīme ir ziņojumiem par valstīm, jo īpaši to D pielikumam, kurā būs sniegti norādījumi par reģionālā un vietējā līmeņa investīciju politikas pasākumiem, tostarp par tiem, ko finansē saskaņā ar kohēzijas politiku un no Taisnīgas pārkārtošanas fonda; uzsver, ka RK aptaujā, kas bija adresēta nacionālajām apvienībām – tām, kas valsts līmenī pārstāv pilsētas un reģionus –, tika pausts viedoklis, ka vietējās un reģionālās pašvaldības nav pietiekami iesaistītas D pielikuma sagatavošanā un apspriešanā politiskajā līmenī un ka bieži vien D pielikums nesniedz precīzu priekšstatu par tām nepieciešamajām investīcijām;

12. uzsver, ka Eiropas pusgads un kohēzijas politika ir cieši jāsavieno un jākoordinē, lai sasniegtu zaļajā kursā izvirzītos ilgtspējas un sociālās iekļaušanas mērķus; izmaksas, kas saistītas ar pāreju uz ilgtspējīgu attīstību, nav jāsedz visneaizsargātākajiem; tādēļ Taisnīgas pārkārtošanas mehānismam ir jāsniedz īpaši pielāgots atbalsts visvairāk skartajiem iedzīvotājiem un reģioniem, jo īpaši tiem, kuri lielā mērā atkarīgi no fosilā kurināmā – kā tas ir, piemēram, reģionos ar izolētām energosistēmām – un energoietilpīgām nozarēm un kuri pēc dekarbonizācijas saistību izpildes saskaras ar enerģētikas pārkārtošanas radītām sociālajām un ekonomiskajām sekām; turklāt atzinīgi vērtē Taisnīgas pārkārtošanas fonda pārvaldību, kuras pamatā ir Kopīgo noteikumu regula (KNP), un prasa noteikt skaidrus un objektīvus piešķiršanas kritērijus;

Eiropas pusgada sociālā dimensija

13. atbalsta IAM integrēšanu ilgtspējīgas ekonomikas stratēģijas plānošanā, it īpaši tāpēc, ka mērķi lielā mērā ir savietojami ar Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošanu; tādēļ atzinīgi vērtē neseno paziņojumu “Spēcīga sociālā Eiropa taisnīgai pārejai”⁽³⁾ un aicina ātri iesniegt rīcības plānu, kā īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāru;

14. aicina Komisiju ierosināt turpmākus pasākumus, kas ļautu samazināt dzimumu nodarbinātības atšķirības un vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības;

15. atzinīgi vērtē reģionālās dimensijas iekļaušanu jaunākajā vienotajā nodarbinātības ziņojumā, kurā atspoguļots RK 2019. gada septembrī publicētais Eiropas reģionālo sociālo rezultātu pārskats;

16. piekrīt Komisijas bažām par sabiedrības novecošanas un citu demogrāfisko problēmu, piemēram, zema apdzīvotības blīvuma, iedzīvotāju izkļedētības, jauniešu skaita samazināšanās un dzimstības līmeņa pazemināšanās, negatīvo ietekmi un aicina Komisiju ņemt vērā ieteikumus, kas iekļauti RK atzinumā “Demogrāfiskās pārmaiņas: priekšlikumi to negatīvās ietekmes uz ES reģioniem noteikšanai un novēršanai” un atzinumā “ES risinājumi demogrāfijas problēmai”;

Eiropas pusgada pārvaldība

17. norāda, ka IAM un zaļā kursa ietvaros izvirzītu globālo mērķu sasniegšanu ES izaugsmes modelis var sekmēt tikai tad, ja ir nodrošināta pienācīga koordinācija ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām. Komiteja atkārtoti norāda, ka ir jāpalielina līdzatbildība par Eiropas pusgada īstenošanu uz vietas, lai tas ļautu efektīvāk sasniegt ES jauno un vērienīgo mērķi, proti, IAM īstenošanu; tas ir svarīgi arī tāpēc, ka saskaņā ar ESAO datiem 65 % no IAM, kas ietver 169 apakšmērķus, nevar sasniegt, ja pilnībā neiesaista vietējās un reģionālās pašvaldības un neveic saskaņošanu ar tām. Lai Eiropas pusgads sniegtu solītos rezultātus, visi pārvaldības līmeņi un attiecīgās ieinteresētās personas jāiesaista kā partneri, neaprobežojoties ar pašreizējo praksi, kas galvenokārt balstās uz apspriedēm Eiropas pusgada procesa pēdējos posmos. Šāda partnerības pieeja būtu steidzami jāpieņem un jāizmanto, lai, virzoties uz IAM īstenošanu, tos pārveidotu vietējiem apstākļiem piemērotos mērķos un apakšmērķos ar atbilstīgiem termiņiem; tam nepieciešams lielāks uzsvars uz praktiskām IAM īstenošanas saistībām un brīvprātīgiem vietējiem pārskatiem par IAM īstenošanas gaitu;

18. uzsver, ka Eiropas pusgads tagad sniedz pamatnostādnes par tādu investīciju plānošanu, kuras līdzfinansē no ESI fondiem, un par ierosināto budžeta instrumentu konverģencei un konkurētspējai. Komiteja tomēr brīdina, ka Eiropas pusgadam raksturīgā centralizētā lejupējā pieeja draud nepamatoti ierobežot ES kohēzijas politikā izmantoto decentralizēto augšupējo pieeju un vietējiem apstākļiem pielāgotu rīcībpolitiku; turklāt aicina nodrošināt konsekveni starp kohēzijas politikas daudzgadu plānošanas koncepciju un Eiropas pusgadu;

19. aicina Eiropas Savienību, lai tā, pamatojoties uz vieniem un tiem pašiem partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principiem, efektīvi koordinētu gan Eiropas pusgada pārvaldības procesus, gan ES kohēzijas politiku; atkārtoti norāda uz savu atzinumu par saikni starp kohēzijas politiku un Eiropas pusgadu; atkārtoti pauž savu priekšlikumu par rīcības kodeksu⁽⁴⁾, kura mērķis ir Eiropas pusgadā kā pilntiesīgu partnerus iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības un kurš būtu līdzīgs 2014.–2020. gada Kopīgo noteikumu regulā paredzētajam rīcības kodeksam par partnerību; uzsver, ka ir jāveicina ES finansētu politikas pasākumu izmantošana vietējo un reģionālo pašvaldību spēju veidošanai, un atgādina par savu neseno atzinumu šajā jautājumā⁽⁵⁾; pauž nožēlu, ka 2018. gada uzraudzības ziņojumā par Strukturālo reformu atbalsta programmas īstenošanu nav sniegti dati par to, kā šo programmu izmanto vietējās un reģionālās pašvaldības;

20. piebilst, ka pašu IAM īstenošanai ir nepieciešama aktīva ieinteresēto personu, tostarp vietējo un reģionālo pašvaldību, iesaistīšanās. Tāpēc tad, kad beigsies IAM jomā ieinteresēto personu daudzpusējās platformas pilnvaru termiņš, būtu jāatrod jauni, taču ne mazāk iedarbīgi līdzekļi, kā – arī ar Eiropas pusgada starpniecību – IAM īstenošanā iesaistīt ieinteresētās personas;

⁽³⁾ COM(2020) 14 final.

⁽⁴⁾ RK atzinums “Eiropas pusgada pārvaldības uzlabošana. Rīcības kodekss vietējo un reģionālo pašvaldību līdzdalībai” (ECON-VI-019), pieņemts 2017. gada 11. maijā, pieejams šeit: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX:52016IR5386>.

⁽⁵⁾ RK atzinums “Uzlabot vietējo un reģionālo pašvaldību administratīvo spēju, lai stiprinātu ieguldījumus un strukturālās reformas 2021.–2027. gadā” (ECON-VI-047), pieņemts 2019. gada 4. decembrī, pieejams šeit: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52019IR2043>.

21. uzdod Komitejas priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Eiropas Komisijai, Eiropas Parlamentam, Padomes prezidentvalstij Horvātijai un Eiropadomes priekšsēdētājam.

Briselē, 2020. gada 12. februārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija “Konference par Eiropas nākotni”

(2020/C 141/02)

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK)

Tā kā:

- a) Eiropas Savienības demokrātiskā legimitāte balstās uz pilsoņu uzticēšanos saviem pārstāvjiem, kas ievēlēti Eiropas, valstu, reģionālā un vietējā līmenī;
- b) pārstāvības demokrātija ir ES projekta pamats; augstāka vēlētāju aktivitāte Eiropas Parlamenta vēlēšanās 2019. gadā liecina par pilsoņu patiesu ieinteresētību ES jautājumu risināšanā; visiem pārvaldes līmeņiem jāreaģē uz jaunām problēmām un jāmeklē jauni pilsoņu iesaistīšanas veidi;
- c) katru gadu ES dalībvalstīs notiek vēlēšanas valsts, reģionālā un vietējā līmenī un šīs vēlēšanas ir iespēja informēt pilsoņus par to, kā Eiropas politika ietekmē visus pārvaldes līmeņus, tādā veidā palīdzot stiprināt pilsoņu uzticēšanos Eiropas Savienībai;
- d) par vietējo un reģionālo pašvaldību nozīmīgo lomu liecina tas, ka tās ir atbildīgas par pusi no visiem publiskajiem ieguldījumiem, vienu trešdaļu no publiskajiem izdevumiem un vienu ceturtdaļu no ES nodokļu ieņēmumiem;

Eiropas Reģionu komiteja (RK)

1. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas, Eiropas Parlamenta un Padomes iniciatīvu sasaukt konferenci par Eiropas nākotni un ar nepacietību gaida, kad varēs dot savu ieguldījumu konkrētu rezultātu sasniegšanā un rīcībā, kas sniegs reālu labumu ES iedzīvotājiem;
2. uzskata, ka konference paver iespēju noteikt pasākumus, kas Eiropas Savienībai ir vajadzīgi, lai uzlabotu tās spēju nodrošināt un pilnveidot savu demokrātisko darbību saskaņā ar jauno aktīvas subsidiaritātes principu;
3. norāda, ka šis vairāk nekā viens miljons vēlētāju vietējo un reģionālo pārstāvju visā Savienībā būtu jāiesaista gan ES politikas veidošanā, gan ES sasaistē ar tās iedzīvotājiem; apņemas veicināt debates par ES jautājumiem reģionu parlamentos un pašvaldību padomēs un tādā veidā uzlabot procesa pamanāmību;
4. atzinīgi vērtē ierosinātos pasākumus, kuru mērķis ir uzrunāt ES iedzīvotājus, un uzsver atklātu un plašu tematisko debašu nozīmību; pilnībā atbalsta viedokli, ka svarīgi konferences elementi būtu jādecentralizē, lai tieši un aktīvi iesaistītu teritorijas un iedzīvotājus ārpus Eiropas un valstu galvaspilsētām. Tāpēc RK atbalstīs savus locekļus konferences tematiskiem vēltītiem vietēju pasākumu organizēšanā un izstrādās instrumentus, kas dos iespēju apkopot un nodot konferencē šo debašu rezultātus un ierosinājumus;
5. aicina konferencē par Eiropas nākotni iesaistīt *Europe Direct* centrus un uzskatīt tos par reģionāliem līdzdalības centriem, ņemot vērā to darbības jomu un arī to, ka šo centru galvenais uzdevums ir iepazīstināt iedzīvotājus ar Eiropas jautājumiem kopumā. *Europe Direct* centriem ir nozīmīga pieredze debašu veicināšanā, tāpēc tie būtu nozīmīgs pīlārs, kas nodrošinātu, ka konferencē par Eiropas nākotni ir plašs un visaptverošs tvērums un ka to bagātina dažādi viedokļi;
6. uzsver, ka konferences procesā ir jānodrošina plurālisms un iekļautība, un pilnībā atbalsta Eiropas Parlamenta priekšlikumu par divējādu pieeju: gan konferences plenārsesija iestāžu līmenī, gan “pilsoņu agoras” un ar tām saistītu decentralizētu pasākumu kopums, turklāt nodrošinot visciešāko saikni starp šiem abiem virzieniem; uzsver, ka konferencē un ar to saistītajās darbībās ir jāatspoguļo Eiropas daudzveidība, lai veicinātu saturīgas debates;
7. iesaka konferencē izmantot vietējā un reģionālajā līmenī izveidoto līdzdalības demokrātijas instrumentu devumu, lai papildinātu pārstāvības demokrātijas kanālus. Šādi instrumenti ir, piemēram, vairākos reģionos sekmīgi izmēģinātie pilsoņdialogi un pilsoņforumi, kuros piedalījās līdzsvarotas nejausi izvēlēti dalībnieku grupas; turklāt šajā saistībā vērtīgu ieguldījumu devusi arī pilsoņforumu un ekspertu forumu apvienošana;

8. uzskata, ka pat pēc konferences beigām Eiropas Savienībai ir jāturpina tieši uzrunāt iedzīvotājus un, izmantojot bagātīgo pieredzi, ko devuši līdzdalības modeļi, ir jāizveido pastāvīgs strukturēts mehānisms dialogam ar vietējo līmeni. Šie pastāvīgie mehānismi ir jākombinē ar dialogiem par aktuāliem tematiem un kuru mērķgrupas var mainīties;

9. piekrīt viedoklim, ka konferencē par Eiropas nākotni ir jāiesaista jaunieši, kuriem ir jāpievērš īpaša uzmanība, lai norādītu uz Eiropas projekta turpmāko virzību, un uzsver, ka visos konferences priekšlikumos jāņem vērā nākamo paaudžu intereses;

10. aicina skaidri koncentrēties uz galvenajām problēmām, ar kurām saskaras Eiropas Savienība, un rīkot augšupējas debates par konferences tematiem, tostarp arī tādiem kā vides un klimata problēmas, sociālais taisnīgums, ilgtspējīga attīstība, digitālā pārveide, migrācija, Eiropas vērtību kopiena, ekonomika un nodarbinātība, teritoriālā kohēzija, un pievērsties izmaiņām ES politikā, procesos, iestādēs un resursos, tostarp vietējās un reģionālās demokrātijas un pašpārvaldes nozīmei, jo šīs izmaiņas ir nepieciešamas, lai ES varētu reaģēt uz iedzīvotāju vajadzībām un gaidīto šajos jautājumos. Lai pienācīgi īstenotu konferences rezultātus, nevajadzētu izslēgt iespējamās izmaiņas ES līgumos;

11. atzinīgi vērtē Eiropas Parlamenta nostājā attiecībā uz konferenci par Eiropas nākotni (P9_TA-PROV (2020)0010) iekļauto priekšlikumu, ka visas konferences gaitā būtu jārīko vairākas tematiskas pilsoņu agoras, kas atspoguļotu politiskās prioritātes, un ka tajās būtu jāpiedalās augstākais 200–300 pilsoņiem (vismaz trim katras dalībvalsts pārstāvjiem) un ka pārstāvju skaits jāaprēķina, piemērojot degresīvās proporcionalitātes principu; piekrīt arī Eiropas Parlamenta viedoklim, ka no visiem ES pilsoņiem konferences dalībnieki ir jāizraugās neatkarīgām dalībvalstu iestādēm, piemērojot nejaušības principu un iepriekš minētos kritērijus;

12. pauž pārliecību: lai panāktu pilsoņu atbalstu Eiropas integrācijai un viņus ciešāk iesaistītu ES lēmumu pieņemšanā, ir svarīgi konferences diskusijās likt uzsvāru uz centieniem turpināt attīstīt Eiropas pilsonības koncepciju, kuras pamatā ir individuālās tiesības Eiropas daudzlīmeņu pārvaldības sistēmā;

13. uzsver savas bažas par Eiropas Komisijas un Ministru padomes līdz šim paustajām nostājām, kurās trūkst skaidrības un vērienīguma attiecībā uz konferences par Eiropas nākotni darbības jomu un procesu, it īpaši attiecībā uz Eiropas Savienības vietējo un reģionālo pašvaldību un Reģionu komitejas iesaistīšanu;

14. uzskata, ka konferencei jābūt skaidram mērķim formulēt konkrētus tiesību aktu priekšlikumus vai ES līgumu izmaiņas, ko pēc tam apspriestu 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanu kampaņas laikā, ņemot vērā gaidāmo Konventu;

15. atzinīgi vērtē priekšlikumu izveidot konferences pilnsapulci, kurā piedalītos Eiropas Parlamenta deputāti, Eiropas Komisijas locekļi, 27 ES dalībvalstu valdību, valstu parlamentu un Eiropas Reģionu komitejas pārstāvji; aicina noteikt, ka Reģionu komiteju pārstāv vismaz astoņi Komitejas locekļi ar neierobežotām balsstiesībām; uzskata arī, ka jānodrošina valstu parlamentu otro palātu vienlīdzīga pārstāvība, jo daudzās dalībvalstīs šo palātu sastāvu veido reģionālo pašvaldību pārstāvji;

16. aicina konferences koordinācijas komitejas izveidē nodrošināt politisku un institucionālu līdzsvaru starp visiem pārvaldes līmeņiem un tās sastāvā iekļaut vienu Eiropas Reģionu komitejas locekli, kuru varētu atbalstīt RK darbinieks, kas tiktu norīkots darbam kopīgajā sekretariātā;

17. atzinīgi vērtē priekšlikumu debatēs par Eiropas nākotni iesaistīt arī ES kandidātvalstu vietējo un reģionālo pašvaldību pārstāvjus;

18. aicina Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju šajā rezolūcijā minētos principus integrēt savā kopīgajā deklarācijā un pauž nodomu kļūt par minētās deklarācijas parakstītāju;

19. uzdod Komitejas priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Eiropas Parlamenta priekšsēdētājam, Eiropas Komisijas priekšsēdētājam, Eiropadomes priekšsēdētājam un Padomes prezidentvalstij Horvātijai.

Briselē, 2020. gada 12. februārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija par Eiropas Komisijas 2020. gada darba programmu

(2020/C 141/03)

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK),

ņemot vērā

- Eiropas Komisijas 2020. gada darba programmu ⁽¹⁾,
 - 2012. gada februāra Protokolu par sadarbību ar Eiropas Komisiju,
 - RK 2019. gada 27. jūnija rezolūciju "Eiropas Reģionu komitejas priekšlikumi par jauno ES likumdevēja mandātu";
1. atkārtoti uzsver, ka vietējā un reģionālā līmeņa pārstāvji un Eiropas iedzīvotāji jāiesaista ES politikas izstrādē un īstenošanā, galvenokārt pienācīgi piemērojot aktīvu subsidiaritāti un daudzlīmeņu pārvaldību;
 2. aicina steidzami panākt vienošanos par daudzgadu finanšu shēmu (DFS), lai varētu savlaicīgi uzsākt jaunas ES programmas. RK mudina Komisiju līdztekus sarunām ar budžeta lēmēj institūciju nākt klajā ar ārkārtas rīcības plānu, lai novēlota DFS pieņemšanas gadījumā programmas netiktu pārtrauktas;
 3. atkārtoti stingri aicinājumu noteikt nākamo DFS vismaz 1,3 % apmērā no ES-27 NKI, lai nodrošinātu tādu budžetu, kas būtu samērīgs ar ES pilsoņu vajadzībām, gaidām un bažām, tostarp jaunajām prioritātēm, kas izvirzītas Eiropas zaļajā kursā;
 4. aicina Komisiju partnerības nolīgumu un 2021.–2027. gada programmas izstrādē cieši uzraudzīt, kā tiek piemērots Rīcības kodekss attiecībā uz partnerību, un nodrošināt, ka vietējo un reģionālo pašvaldību iesaistīšana notiek kā pilnvērtīga partnerība. Partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principiem vajadzētu būt iedvesmas avotam arī Eiropas pusgada pārvaldībā, lai nodrošinātu efektivitāti un leģitimitāti, vēl jo vairāk tāpēc, ka Eiropas pusgadā ir sniegtas pamatnostādnes attiecībā uz 2021.–2027. gada kohēzijas politikas programmām;
 5. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos īstenot ilgtspējīgas attīstības mērķus, tos integrējot Eiropas pusgadā, kā ieteikusi RK, un to iekļaušanu Eiropas zaļā kursa vispārējā pieejā;

Eiropas zaļais kurss

6. aicina Komisiju konsekventi iekļaut vietējās un reģionālās pašvaldības visā ar Eiropas zaļo kursu saistītajā likumdošanā un iniciatīvās, sākot ar Eiropas klimata paktu. Savukārt RK plāno pilnībā atbalstīt zaļā kursa īstenošanu un klimata pakta izstrādi, izmantojot koordinētus un transversālus pasākumus un iniciatīvas, kuru mērķis ir nodrošināt, ka to pamatā ir daudzlīmeņu pārvaldība un teritoriālā leģitimitāte un ka neviens cilvēks un reģions netiek atstāts novārtā;
7. atkārtoti aicina Komisiju nodrošināt, ka Eiropas klimata tiesību aktu pamatā ir rūpīga analīze par to ietekmi un ieguvumiem un ka tiem ir pievienoti konkrēti finansēšanas plāni, kuros skaidri norādīta vietējo un reģionālo pašvaldību loma un precīzs laika grafiks, kādā jāpārskata mērķi attiecībā uz klimatneitralitātes sasniegšanu;
8. aicina Komisiju jaunajā ES pielāgošanās stratēģijā iekļaut vietējām un reģionālajām pašvaldībām nepieciešamo atbalstu pielāgošanās politikas īstenošanā;
9. aicina Komisiju nodrošināt, ka, 2020. gada jūnijā vērtējot nacionālos galīgos enerģētikas un klimata plānus, dalībvalstīs notiek daudzlīmeņu klimata un enerģētikas dialogs un sabiedriskā apspriešana, kuros iesaistītas vietējās un reģionālās pašvaldības. RK aicina izveidot vietējo un reģionālo pašvaldību un ieinteresēto personu forumu, lai sadarbotos ar Komisiju un dalībvalstīm nolūkā sniegt atsauksmes par to, kā tiek īstenoti ar zaļo kursu saistīti pasākumi un iniciatīvas, kā arī sniegt ieteikumus par tiesību aktu priekšlikumiem;

⁽¹⁾ COM(2020) 37 final

10. atzinīgi vērtē priekšlikumu par zaļo zvērestu “nekaitēt”, kurā noteikti būtu jāiesaista RK. Iniciatīvai būtu a) jāpaver iespēja iekļaut ilgtspējas kritērijus visās ES politikas jomās, makroekonomikas prioritātēs un finanšu instrumentos, Eiropas pusgadā un daudzgadu finanšu shēmā 2021.–2027. gadam, lai nodrošinātu, ka visi tiesību akti atbilst zaļā kursa mērķiem, un b) jādod iespēja apzināt un novērst šķēršļus un nekonsekvenci ES tiesību aktos. RK veicinās šā mērķa sasniegšanu, izmantojot tādas iniciatīvas kā Reģionālo centru (*Hubs*) tīkls;

11. aicina Komisiju turpināt pilnībā atbalstīt pašreizējās sekmīgās iniciatīvas, piemēram, Pilsētas mēru paktu, ES pilsētvides attīstības programmu, iniciatīvu “Tīra enerģija ES salām”, kā arī citas reģionu, valstu un pārrobežu iniciatīvas;

12. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas centienus dekarbonizēt enerģētikas sektoru, izmantojot nozaru viedas integrācijas stratēģiju, renovācijas vilni un atkrastes atjaunojamos energoresursus. Šajā kontekstā būtu jānovērš vai jākompensē ar energoefektivitāti saistītās renovācijas iespējamās negatīvās sekas, lai pasargātu īrniekus, neaizsargātus patērētājus un mājāsaimniecības, ko apdraud enerģētiskā nabadzība. RK arī atkārtoti aicina izstrādāt Eiropas mājokļu programmu. Šādā proaktīvā programmā, kas saskanētu ar Eiropas pilsoņu iniciatīvu “*Housing for All*” (Mājokli visiem), cita starpā būtu jāietver tādi aspekti kā valsts atbalsta reforma, īres regulēšanas mehānismi un digitālo platformu radītais izspiešanas efekts uz mājokļu tirgu;

13. atzinīgi vērtē arī to, ka ir iekļauti priekšlikumi zaļināt Eiropas pilsētas un palielināt bioloģisko daudzveidību pilsētu teritorijās, piemēram, jaunā Zaļo pilsētu vienošanās (*Green City Accord*) iniciatīva. RK atbalsta vērienīgas ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas sagatavošanu laikposmam pēc 2020. gada un ES nostāju ANO Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences 15. sesijā (COP15), proti, nodrošināt, ka vietējās un reģionālās pašvaldības tiek oficiāli atzītas par svarīgiem partneriem tādu pasākumu izstrādē, īstenošanā un uzraudzībā, kas vajadzīgi, lai apturētu bioloģiskās daudzveidības izzušanu un ekosistēmu pakalpojumu degradāciju;

14. atzinīgi vērtē to, ka plānots sagatavot jaunu aprites ekonomikas rīcības plānu, kuram jābūt vērienīgam, ar noteiktiem termiņiem un zinātniski pamatotam un kurā atbilstoši ES atkritumu apsaimniekošanas hierarhijai par galveno prioritāti jāizvirza profilakse. Šajā saistībā RK gaida leģislatīvo priekšlikumu, kura mērķis ir nodrošināt patērētājiem iespējas aktīvi piedalīties pārejā uz zaļo ekonomiku;

15. vērš uzmanību uz to, ka, cenšoties radīt netoksisku vidi, ir jāpievēršas visu savstarpēji saistīto problēmu risināšanai, un gatavojas sniegt ieguldījumu gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāna izstrādē, ko paredzēts pieņemt 2021. gadā;

16. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos izstrādāt jaunu ilgtermiņa redzējumu par lauku apvidiem un pievienojas Eiropas Parlamentam⁽²⁾, aicinot izstrādāt ES programmu lauku teritorijām un īstenot līdzsvarotu un visaptverošu pieeju Eiropas teritoriālajai attīstībai, lai lauku teritoriju vajadzības tiktu ņemtas vērā visās attiecīgajās Eiropas politikas jomās, kā minēts Korkas deklarācijā par lauku attīstību;

17. uzsver, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām jāuzņemas svarīga loma gan turpmākās KLP, gan jau paziņotās stratēģijas “No lauka līdz galdam” īstenošanā, piemēram, padarot publisko iepirkumu videi draudzīgāku, veicinot veselīgu uzturu, palielinot informētību par pārtikas izšķērdēšanu un īstenojot konkrētus pasākumus uz vietas. RK uzskata, ka stratēģija “No lauka līdz galdam” ir unikāla iespēja palielināt politikas saskaņotību un veicināt pāreju uz ilgtspējīgākām pārtikas sistēmām, kā arī stiprināt KLP vides dimensiju. Šīs stratēģijas ietvaros izstrādātā rīcības plānā būtu jānosaka kvantitatīvi mērķi līdz 2027. gadam samazināt ķīmisko pesticīdu daudzumu vismaz par 30 % un mērķi attiecībā uz sintētisko slāpekļa mēslošanas līdzekļu samazināšanu, kā arī attiecībā uz bioloģiskās lauksaimniecības zemes platību palielināšanu, augļu un dārzeņu patēriņa palielināšanu un aptaukošanās rādītāju samazināšanu Eiropas Savienībā;

18. aicina Eiropas Komisiju uzlabot patērētāju informēšanu ar saskaņotu Eiropas ekomarķējumu un kopīgiem standartiem, lai veicinātu pāreju uz ilgtspējīgu patēriņu, atvieglojot videi nekaitīgus iepirkumus un stimulējot uzņēmumus attīstīt un uzlabot savu ilgtspēju; aicina ar Eiropas uzturvērtības marķējuma sistēmu palīdzēt ES patērētājiem izdarīt veselīgāku izvēli;

⁽²⁾ EP 2018. gada 3. oktobra rezolūcija par lauku, kalnu un attālu apvidu īpašo vajadzību ņemšanu vērā.

19. aicina Komisiju izstrādāt rīcības plānu ES ganību lopkopības popularizēšanai;
20. aicina izstrādāt visaptverošu stratēģisku programmu visām Eiropas jūrniecības nozarēm, lai atbalstītu jūras nozaru dekarbonizāciju un ilgtspējīgu pieeju zivsaimniecībai un pārtikas ražošanai, kā arī lai saglabātu Eiropas piejūras reģionu konkurences priekšrocības;
21. uzskata, ka piekrastes kopienas būtu jāiekļauj okeānu resursu ilgtspējīgas pārvaldības politikas izstrādē, lai globālas problēmas risinātu vietējā līmenī;
22. aicina izstrādāt atjauninātu ES meža stratēģiju laikposmam pēc 2020. gada, lai nodrošinātu, ka ES līmenī tiek koordinētas tās politikas jomas, kuras ietekmē mežsaimniecību, un sagatavotu pamatus ES rīcības plānam attiecībā uz atmežošanu un mežu degradāciju ar mērķi samazināt produktu un izejvielu patēriņa ietekmi uz vidi Eiropas Savienībā;
23. atbalsta Eiropas plānu cīņai pret vēzi un uzsver, ka profilakse, diagnostika un ārstēšana parasti notiek pacientu vietējās kopienās, tāpēc šīs iniciatīvas panākumu pamatā būs jēgpilna vietējo un reģionālo pašvaldību iesaistīšana;
24. sagaida, ka jauna Farmācijas stratēģija Eiropai uzlabos zāļu pieejamību un cenu pieņemamību visos ES reģionos, nodrošinot inovācijas nonākšanu līdz pacientiem un nostiprinot Eiropas vadošo pozīciju rūpniecības jomā;
25. aicina Eiropas Komisiju pastiprināt sadarbību vakcīnnovēršamu slimību jomā un iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības sagatavošanas darbā, izstrādājot Komisijas priekšlikumu par kopīgu vakcinācijas karti/pasi ES pilsoņiem;
26. atkārtoti aicina visos ES tiesību aktos attiecībā uz visiem endokrīnajiem disruptoriem piemērot principu “nav drošas ekspozīcijas robežvērtības” un prasa aizliegt bifenilu un ftalātu izmantošanu visos pārtikas kontaktmateriālos;
27. aicina Komisiju iekļaut noturību pret katastrofām kā vienu no galvenajiem ilgtspējīgas attīstības aspektiem un nodrošināt, ka tā tiek ņemta vērā turpmākajās ES finansēšanas programmās un projektos un ka tiek stiprinātas vietējo un reģionālo pašvaldību spējas katastrofu riska mazināšanas, sagatavotības katastrofām un katastrofu pārvaldības jomā;
28. aicina Komisiju saskaņā ar Eiropas pilsoņu iniciatīvu “*Fairosene*” iesniegt enerģijas nodokļu pārskatīšanas priekšlikumu, ar ko atceļ subsīdijas fosilajam kurināmajam, garantē ilgtspējīgus vienlīdzīgus konkurences apstākļus dažādiem transporta veidiem un dod iespēju noteikt zemākus nodokļus atjaunojamiem enerģijas avotiem, lai tie kļūtu lētāki nekā fosilie enerģijas avoti, un mudina Padomi ātri pieņemt ierosināto tiesību aktu par pievienotās vērtības nodokli (PVN), lai dalībvalstis varētu mērķtiecīgāk izmantot PVN likmes nolūkā atspoguļot paaugstinātos vides aizsardzības mērķus;
29. uzsver, ka ir jānovērš negodīga konkurence, ko rada trešās valstis ar zemākiem mērķiem klimata jomā. RK pauž dziļu nožēlu par to, ka Komisijas darba programmā nav minēts Komisijas nodoms atsevišķām nozarēm ierosināt mehānismu oglekļa cenas pielāgošanai uz robežas;
30. atzinīgi vērtē Komisijas Ilgtspējīgas Eiropas investīciju plāna vērienīgo mērķi nākamajos desmit gados piesaistīt 1 triljonu EUR. Tomēr RK pauž nožēlu par to, ka pats plāns praksē izrādās mazāk vērienīgs un lielākoties paredz jau līdz šim īstenotu un ielānotu pasākumu pārstrukturēšanu, un tam nav piešķirti papildu resursi;
31. atzinīgi vērtē Komisijas ieceri, šobrīd pārskatot valsts atbalsta noteikumus un pamatnostādnes, nodrošināt lielāku elastību gan attiecībā uz reģioniem, kas īsteno taisnīgu pārkārtošanos, gan attiecībā uz ieguldījumiem ilgtspējā;
32. uzsver kohēzijas politikas kā galvenā ES budžeta finanšu instrumenta izšķirošo nozīmi zaļā kursa mērķu sasniegšanā. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš arī nepieciešamībai nodrošināt jaunā Taisnīgas pārkārtošanās fonda papildināmību un saskaņotību ar citiem fondiem. Šajā saistībā RK apstiprina, ka Kohēzijas alianse turpinās sekot līdzi ar kohēzijas politiku saistītu iniciatīvu pieņemšanai, īstenošanai un plānošanas procesam;
33. atzinīgi vērtē Komisijas nodomu iesniegt ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģiju, lai modernizētu transporta nozari un padarītu to videi nekaitīgāku; uzsver, ka finansējums transporta infrastruktūrai un pētniecībai būtu jāsaista ar ilgtspējas faktoriem. RK apstiprina gatavību sadarboties ar attiecīgajiem Komisijas dienestiem ar mērķi izstrādāt praktiskus risinājumus, kā stimulēt un atvieglot mobilitātes dekarbonizāciju Savienības pilsētu un lauku teritorijās;

34. aicina Komisiju vienkāršot kohēzijas politikas vispārējo pārvaldības sistēmu visos pārvaldības līmeņos, lai mazinātu administratīvo slogu vadošajām iestādēm un saņēmējiem un tādējādi uzlabotu finansējuma pieejamību un efektivitāti. Turklāt Komiteja mudina Komisiju pieņemt papildu rādītāju kopumu, piemēram, sociālā progresa indeksu, lai papildinātu IKP rādītāju; tas ļautu labāk atspoguļot reģionu reālo sociālekonomisko attīstību un taisnīgāk sadalīt kohēzijas politikas fondus. Komiteja uzsver, ka ir svarīgi palielināt ES finansēto projektu rezultātu pamanāmību, lai labāk parādītu to sniegtos labumus eiropiešu ikdienas dzīvē;

Digitālās pārejas jautājums

35. vērš uzmanību uz vienotā tirgus teritoriālajām perspektīvām un absolūto nepieciešamību veicināt digitālo kohēziju. Tādēļ RK uzskata, ka digitālās inovācijas centru tīkla izveide nodrošinās pietiekamu pārklājumu visos reģionos;

36. uzskata, ka ir viscaur jāatjaunina pašreizējais ES tiesiskais regulējums, kas attiecas uz sadarbīgo ekonomiku un platformu ekonomiku. RK it īpaši sagaida, ka ar Digitālo pakalpojumu aktu tiks risināts būtiskais jautājums par platformu statusu un piekļuvi datiem un tiks precizēti vispārējās nozīmes kritēriji;

37. ar interesi gaida, kad 2020. gada trešajā ceturksnī tiks ieviests vietēja/reģionāla līmeņa Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss (DESI);

38. uzsver, ka jāapzina gaidāmās vietējā un reģionālā līmeņa vajadzības pēc ieguldījumiem platjoslas savienojumu attīstībā, un ierosina kopā ar Eiropas Komisiju un Eiropas Investīciju banku izstrādāt jaunas sistēmas, kā finansēt un atbalstīt IKT infrastruktūru mazāk labvēlīgos apgabalos;

39. atbalsta Prasmju programmas Eiropai īstenošanu un atjaunināšanu un Digitālās izglītības rīcības plāna atjaunināšanu;

40. aicina Eiropas Komisiju pārskatīt Eiropas Savienības tiesisko regulējumu par mākslīgo intelektu, kas ir svarīgs pētniecības un inovācijas, kā arī sabiedrisko pakalpojumu aspekts. Šajā pārskatīšanā būtu jāatspoguļo uz cilvēku orientēta pieeja tehnoloģiju attīstībai un jānodrošina Eiropas vērtību un principu ievērošana, nodrošinot, ka eiropieši saglabā pilnīgu kontroli pār saviem personas datiem;

41. atzinīgi vērtē uzvaru uz kiberdrošības palielināšanu un aicina Komisiju visos savos priekšlikumos iekļaut vietējo un reģionālo pašvaldību pārvaldības sistēmas;

42. uzskata, ka Eiropas rūpniecībai ļoti svarīga ir visaptveroša ilgtermiņa stratēģija. Ar šādu stratēģiju ir jāatbalsta digitālā pāreja, ar to jādod iespēja visām rūpniecības nozarēm sniegt pilnvērtīgu ieguldījumu virzībā uz klimatneitrālu aprites ekonomiku un tai jābalstās uz teritoriālu pieeju, kas vērsta uz reģionālo ekosistēmu stiprināšanu un savienošanu;

43. ar interesi gaida ziņojumu par vienotā tirgus šķēršļiem un sagaida, ka tajā tiks sniegts skaidrs un visaptverošs pārskats par visnopietnākajiem šķēršļiem, kas liedz Eiropas sabiedrībai un uzņēmumiem, it īpaši MVU, izmantot visu vienotā tirgus potenciālu. RK arī aicina Komisiju ierosināt pasākumus, ar kuriem novērst konstatētos šķēršļus un vienkāršot ES vispārējo tiesisko regulējumu. RK uzsver pārdomātas specializācijas svarīgo lomu galveno ES uzdevumu, piemēram, pielāgošanās klimata pārmaiņām un rūpniecības pārkārtošanas, sasaistīšanā ar vietējām un reģionālajām inovācijas ekosistēmām, un ierosina RK, Komisijai un Kopīgajam pētniecības centram (JRC) cieši sadarboties, lai vēl vairāk stiprinātu šo koncepciju;

44. uzskata, ka ar pētniecības un inovācijas pasākumiem, kuri saņem atbalstu no apjomīgās programmas "Apvārsnis Eiropa" un no daudziem valstu finansēšanas instrumentiem, būtu arī jānodrošina, ka neviena reģions vai pilsēta netiek atstāta novārtā un ka talantu un augstas pievienotās vērtības ieguldījumu aizplūšana no Eiropas nomaļajiem reģioniem uz lielākajām pilsētām un rūpnieciskiem reģioniem vairs neturpinās nesen novērotajā mērogā;

Sociālās un ekonomikas reformas

45. atbalsta paziņojuma "Spēcīga sociāla Eiropa taisnīgai pārejai" vispārējo mērķi un plāno dot savu ieguldījumu Eiropas sociālo tiesību pilnā pilnīgā teritoriālā īstenošanā, kā arī veicināt pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem, kura nodrošina nepieciešamo pamatu taisnīgai un ilgtspējīgai sociāli ekonomiskajai attīstībai, tostarp attiecībā uz priekšlikumiem par platformu darba regulējumu, minimālās algas noteikšanu, bezdarba pārāpdrošināšanas shēmas plānošanu, atbalstu profesionālajai pārkvalifikācijai, Garantijas jaunajiem pastiprināšanu un Garantijas bērniem īstenošanu;

46. aicina Komisiju turpmākajā darbā ņemt vērā Somijas prezidentūras secinājumus par labklājības ekonomiku, proti, nostādni, ka cilvēku labklājība ir gan vērtība pati par sevi, gan makroekonomiskās izaugsmes un progresa faktors;
47. atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir izveidojusi Eiropas sociālo rezultātu pārskata reģionālo dimensiju, un aicina turpmāk pastiprināt šos centienus, vairāk sadarbojoties ar dalībvalstīm;
48. aicina izstrādāt sociālās ekonomikas rīcības plānu, kurā būtu ierosināta arī “sociāla uzņēmuma” transversāla juridiskā definīcija un paredzēti Eiropas statūti sociāliem un uz solidaritāti balstītiem uzņēmumiem;
49. atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu par ekonomikas pārvaldības sistēmas, tostarp Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP), pārskatīšanu un atvēršanu sabiedriskai apspriešanai. Šī ES ekonomikas pārvaldības pārskatīšana rada tik ļoti vajadzīgo izdevību uzlabot ES fiskālos noteikumus, ieviešot “zelta likumu” ilgtspējīgiem ieguldījumiem, tostarp struktūrfondu un investīciju fondu ietvaros paredzēto finansējumu, kas nepieciešams, lai īstenotu zaļo kursu;
50. aicina Komisiju Struktūrālo reformu atbalsta programmā un gaidāmajā Reformu atbalsta programmā par prioritāti noteikt vietējo un reģionālo pašvaldību spēju veidošanu, kā prasīts tās 2019. gada 4. decembra atzinumā⁽³⁾;
51. uzsver, ka jāturpina darbs pie EMS padziļināšanas, it īpaši pabeidzot banku savienības izveidi un piešķirot pietiekamas budžeta apropriācijas budžeta instrumentam konverģencei un konkurētspējai (BIKK), kā arī virzoties uz Eiropas bezdarbnieku pabalstu pārapsūtināšanas sistēmas izveidi;
52. atkārtoti aicina izstrādāt jaunu paziņojumu par ilgtspējīgu tūrismu Eiropā;

Spēcīgāka Eiropa pasaulē

53. atzinīgi vērtē Komisijas nodomu pēc nākamās PTO ministru konferences 2020. gada jūnijā uzsākt plašu iniciatīvu par PTO reformu. RK uzsver, ka tas ir vēl jo svarīgāk, ņemot vērā pasaulē augošās protekcionisma tendences un valstu subsīdiju atbalstu starptautiskiem uzņēmumiem. Tādēļ RK atzinīgi vērtē arī ierosināto Balto grāmatu par ārvalstu subsīdiju instrumentu;
54. ar bažām secina, ka starpposma ziņojuma projektā par to, kā tirdzniecības nolīgums ar *Mercosur* ietekmē ilgtspēju (ilgtspējas ietekmes novērtējumā), apstiprināts, ka no minētā nolīguma visvairāk priekšrocību iegūs ES ražošanas un pakalpojumu sektors, un atzīts, ka paredzamā negatīvā ietekme vismagāk skars ES lauksaimniecību un lauku apvidus;
55. uzsver, ka vietējās un reģionālās pašvaldības palīdz stiprināt labu pārvaldību un vietējo demokrātiju ES kaimiņvalstīs, un aicina Komisiju palielināt finansiālās palīdzības paketi partnervalstu vietējām un reģionālajām pašvaldībām, it īpaši savstarpējām kolēģu spēju veidošanas iniciatīvām, atbilstīgi secinājumiem, kas izdarīti, izvērtējot ES atbalstu vietējām un reģionālajām pašvaldībām paplašināšanās reģionos un kaimiņreģionos (2010–2018);
56. atzinīgi vērtē paziņoto Rīcības plānu par dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm ārējās attiecībās un sniedz ieguldījumu tā mērķu sasniegšanā, Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu Reģionālo un vietējo pašvaldību asamblejas (ARLEM) darbības ietvaros koncentrējoties uz pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm;
57. mudina Komisiju un dalībvalstis atbalstīt pārrobežu sadarbību starp Eiropas Savienības un partnervalstu reģionālajām un vietējām pašvaldībām, tostarp izmantojot Eiropas teritoriālās sadarbības grupas (ETSG) un Eiropas makroreģionālās stratēģijas (MRS);
58. uzskata, ka paplašināšanās process ir jāturpina kā ES prioritāte un ka paplašināšanās procesā iesaistīto valstu reģionālās un vietējās pašvaldības ir vēl vairāk jāiesaista pievienošanās sagatavošanas darbā. Pārskatot pievienošanās sarunu metodiku, tas būtu jāņem vērā. Ar apvienoto konsultatīvo komiteju pasākumiem RK plāno palīdzēt kandidātvalstīm pirms pievienošanās labāk integrēties galvenajās ES politikas jomās;

⁽³⁾ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2019-02043-00-01-ac-tra-lv.docx/content>

59. piekrīt, ka būtu jāstiprina Austrumu partnerība, ņemot vērā apspriešanos par tās nākotni, un turpinās veicināt tās mērķus arī ārpus galvaspilsētām un sabiedrībai vistuvākajā pārvaldības līmenī;

60. uzsver vietējo un reģionālo dalībnieku un to decentralizētās sadarbības iniciatīvu nozīmi Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam un ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā. RK aicina Eiropas Komisiju sniegt šīm iniciatīvām pastāvīgu atbalstu un palielināt to atpazīstamību;

61. pauž nožēlu, ka 2020. gada darba programmā nav atsaucies uz dienvidu kaimiņreģionu. Komiteja uzsver, ka šogad tiek atzīmēta Barselonas deklarācijas 25. gadadiena, un aicina Eiropas Komisiju ņemt vērā šo unikālo iespēju ierosināt atjauninātu ES programmu dienvidu kaimiņreģionam, kas būtu paredzēta virzībai uz inovatīvu, starpkultūru un iekļaujošu Vidusjūras kopienas reģionu, lai risinātu jaunus uzdevumus laikposmā līdz 2030. gadam;

62. atkārtoti uzsver, ka jāpaplašina e-mācību platformas, jāpalielina atvērtu tiešsaistes kursu pieejamība civilās aizsardzības jomā un jāveicina zināšanu un prasmju tīklu veidošana. Šajā saistībā RK stingri atbalsta Eiropas Civilās aizsardzības zināšanu tīkla izveidi un plašu izvēršanu;

Eiropas vērtības

63. aicina Eiropas Komisiju stiprināt pašreizējos ES instrumentus tiesiskuma uzraudzībai un aizsardzībai un, ja iespējams, izstrādāt vienotu horizontālu mehānismu tiesiskuma, demokrātijas un pamattiesību uzraudzībai. Mehānisma pamatā vajadzētu būt pēc iespējas vairāk un dažādiem avotiem, tostarp vietējām un reģionālajām pašvaldībām, organizētai pilsoniskajai sabiedrībai un privātpersonām;

64. mudina Komisiju turpināt atbalstīt gan dažādu pārvaldības līmeņu paraugprakses un pieredzes apmaiņu cīņā pret populismu un ekstrēmismu, gan cilvēktiesību kultūras popularizēšanu, papildinot to ar finansējumu, ekspertzināšanām un praktiskiem norādījumiem valstu, reģionālajām un vietējām iestādēm, lai aizsargātu mūsu demokrātiskās sistēmas;

65. ar interesi gaida iniciatīvu par jaunu Migrācijas un patvēruma paktu un norāda, ka ir steidzami vajadzīga visaptveroša pieeja migrācijas, integrācijas un patvēruma politikai, kas būtu balstīta uz cilvēka pamattiesību ievērošanas un solidaritātes principiem. Vienlaikus Eiropas Savienībai būtu jāturpina centieni Eiropas ārējo robežu aizsardzības jomā, lai nepieļautu nelikumīgu migrāciju un cīnītos pret cilvēku tirdzniecību;

66. atbalsta Komisijas nodomu iesniegt jaunu Rīcības plānu integrācijai un iekļaušanai un uzsver vietējo un reģionālo pašvaldību būtisko lomu integrācijas veicināšanā. RK atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Savienība pēdējā laikā pakāpeniski palielinājusi atbalstu, kas tieši pieejams vietējām pašvaldībām, un aicina palielināt šo atbalstu vēl vairāk un piešķirt tiešāku un vienkāršāku finansējumu vietējām un reģionālajām pašvaldībām, lai uzņemtu un integrētu likumīgos migrantus un bēgļus. RK apņemas vēl ciešāk sadarbīties ar Eiropas Komisiju un citiem partneriem iniciatīvā un tīklā "Pilsētas un reģioni – integrācijai";

67. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas nodomu cieši sadarbīties ar reģionālajām un valstu iestādēm, lai līdz 2025. gadam ieviestu Eiropas izglītības telpu; atbalsta mērķi izveidot mācību, studiju un pētniecības telpu bez robežām un uzsver nepieciešamību veicināt intelektuālā darbaspēka apriti un atgriešanās migrāciju;

68. uzsver, ka jaunā Eiropas darba kārtība kultūrai papildina un stiprina Eiropas identitāti, kas ir papildinājums nacionālajai un reģionālajai identitātei, atzīstot Eiropas kultūru un valodu daudzveidību, nostiprinot Eiropas kultūras un radošās nozares un to attiecības ar partneriem ārpus Eiropas. RK arī mudina Eiropas Komisiju atbalstīt UNESCO pasaules mantojuma un ES iniciatīvu, kuras mērķis ir izmantot pasaules mantojumu kā instrumentu, ar ko uzlabot Eiropas lauku teritoriju ekonomisko un sociālo ilgtspēju;

69. atzinīgi vērtē sengaidīto jauno ES drošības savienības stratēģiju un direktīvu par kritiskās infrastruktūras aizsardzību un aicina tajās iekļaut visas vietējo un reģionālo pašvaldību iniciatīvas un stratēģijas civilās aizsardzības jomā;

Eiropas demokrātijas stiprināšana

70. atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Komisija atzīst vietējā un reģionālā pārvaldes līmeņa nozīmi Savienības demokrātiskajā sistēmā. RK no savas puses atkārtoti apstiprina Eiropas reģionu un pilsētu spēcīgo vēlmi piedalīties Eiropas demokrātijā un lēmumu pieņemšanā kā pilntiesīgiem partneriem un palīdzēt īstenot daudzlīmeņu pārvaldības, aktīvas subsidiaritātes un proporcionalitātes principus;

71. atzinīgi vērtē gaidāmo konferenci par Eiropas nākotni. RK norāda, ka tās aktīva iesaistīšanās konferences vadības struktūrās un konferences plenārsesijā procesam sniegs pievienoto vērtību, ļaujot vietējām un reģionālajām pašvaldībām un sabiedrībai iesaistīties jēgpilnā dialogā ar ES, kas novestu pie konkrētiem priekšlikumiem ES efektivitātes un demokrātiskās darbības uzlabošanai;
72. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas apņemšanos īstenot politiku pārredzami un efektīvi un nodrošināt, ka tā sniedz konkrētus ieguvumus, vienlaikus izvairoties no pārmērīga administratīvā sloga. RK atkārtoti pauž vispārēju atbalstu labāka regulējuma programmai un sagaida, ka princips "viens pieņemts – viens atcelts" netiks piemērots mehāniskā veidā. RK gaida, kad varēs izvērst sadarbību ar Eiropas Komisiju, izmantojot RK Reģionālo centru (*Hubs*) tīklu, kas izveidots, lai pārskatītu ES politikas īstenošanu uz vietas;
73. norāda, ka ir svarīgi, lai Eiropas Komisija uzņemtos spēcīgu koordinējošu lomu ES pilsētprogrammas īstenošanā. RK uzskata, ka atjaunināta Leipcigas harta ir nākamais solis ceļā uz ES pilsētprogrammas sasaisti ar Eiropas Komisijas labāka regulējuma programmu un zaļo kursu;
74. aicina demogrāfisko pārmaiņu jomā izstrādāt visaptverošu Eiropas stratēģiju, kurā RK plāno dot savu ieguldījumu, analizējot demogrāfisko pārmaiņu ietekmi uz dažādām iedzīvotāju grupām un reģioniem;
75. atzinīgi vērtē līdztiesības komisāra portfeļa izveidi. RK atgādina, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir izšķiroša loma dzimumu līdztiesības jautājumā: vienāds atalgojums par vienādu darbu, vienlīdzīga aprūpes pienākumu sadale, pienācīgi apmaksāts bērna kopšanas un aprūpētāja atvaļinājums, darba samaksas un pensiju atšķirību samazināšana, vardarbības pret sievietēm izbeigšana un dzimumu līdztiesības principa ievērošana budžeta plānošanā. Šajā saistībā RK aicina minētajās jomās veikt konkrētus pasākumus, lai veicinātu sieviešu iespējas, sākot ar vietējo un reģionālo līmeni;
76. uzdod Komitejas priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Eiropas Komisijai, Eiropas Parlamentam, ES Padomes prezidentvalstīm Horvātijai un Vācijai un Eiropadomes priekšsēdētājam.

Briselē, 2020. gada 12. februārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

ATZINUMI

REĢIONU KOMITEJA

RK 138. PLENĀRĀ SESIJA, 11.2.2020.–12.2.2020.

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Tiesiskuma stiprināšana Savienībā: rīcības plāns”

(2020/C 141/04)

Ziņotājs:	Franco IACOP (IT/PSE), Friuli-Venēcijas Džūlijas reģionālās padomes loceklis
Atsauces dokuments:	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Tiesiskuma stiprināšana Savienībā. Rīcības plāns” – COM(2019) 343 final

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Vispārīgas piezīmes

1. atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu, kurā ir atzīts tiesiskums un tam piešķirta lielāka nozīme, uzskatot to par Eiropas integrācijas procesa priekšnoteikumu un Savienības pamatvērtību, ko apstiprina Līgumi un kas ir kopīga dalībvalstu konstitucionālajām tradīcijām. Komiteja uzsver, ka Komisijas norādītās iniciatīvas tiesiskuma principu veicināšanai, šo principu iespējamo pārkāpumu novēršanai un attiecīgai reaģēšanai to neievērošanas gadījumā pozitīvi papildina pašreizējo sistēmu;
2. piekrīt, ka tiesiskuma ievērošanas uzraudzība, lai gan pirmām kārtām ir katras dalībvalsts ziņā, tomēr ir dalībvalstu un Savienības kopīga atbildība; Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. pants veido drošu juridisko pamatu, uz kura Eiropas Savienības iestādes var veikt šādu kontroli;
3. turklāt uzsver, ka tiesiskuma nostiprināšanā nozīmīga loma ir vietējām un reģionālajām pašvaldībām (VRP) un pilsoniskajai sabiedrībai. VRP lielā mērā nodrošina demokrātisko leģitimitāti, un tām būtu pastāvīgi jāveicina tiesiskuma kultūra un jāuzrauga ar to saistīto principu ievērošana. VRP var sniegt ieguldījumu Komisijas ierosinātajās popularizēšanas darbībās, un tās var būt informācijas avots Komisijas paredzētās uzraudzības īstenošanai; savukārt RK var atvieglot un koordinēt VRP centienus tiesiskuma stiprināšanas jomā, piemēram, mudinot tās panākt visu partiju vienošanos par to, kuri vietējās demokrātijas aspekti nav apspriežami un jebkāda uzbrukuma gadījumā tiks kopīgi aizstāvēti;
4. uzsver, ka katras personas interesēs ir jānodrošina tiesiskuma ievērošana, ciktāl tas ir priekšnoteikums to pamattiesību un pamatbrīvību īstenošanai, kuras Savienības tiesiskajā sistēmā ir piešķirtas indivīdiem; tiesiskuma pastiprināšana dalībvalstīs izpaužas kā to tiesību pastiprināšana, kas ir garantētas katrai personai;
5. ir pārliecināta, ka visaptverošai tiesiskuma aizsardzības sistēmai ir vajadzīga kontrole kā pār dalībvalstīm, tā arī ES iestādēm. Tāpēc Komiteja uzskata, ka Savienības izveidotā tiesiskuma ievērošanas kontroles sistēma būtu jāpapildina ar mehānismiem, kas ir ārpus pašas ES kompetences. Apzinoties juridiskās grūtības, kas ir jāpārvar, RK atzinīgi vērtē Komisijas nodomu atsākt Savienības pievienošanas Eiropas Cilvēktiesību konvencijai (ECTK), kā noteikts LES 6. panta 2. punktā;

6. pozitīvi vērtē to, ka paziņojumā ir precīzi norādīti tiesiskumu raksturojoši elementi, piemēram, tiesu varas neatkarība, pamattiesību aizsardzība, aktīvas pilsoniskās sabiedrības klātbūtne un plašsaziņas līdzekļu plurālisms. Tie ir būtiski elementi, kas nodrošina dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos, ES pienācīgu darbību, ES un dalībvalstu lojālu sadarbību un, pats galvenais, tādu tiesību pilnīgu ievērošanu, ko iedzīvotājiem piešķir Eiropas Savienības tiesību sistēma;

7. uzsver, ka tiesiskuma ievērošana, pamattiesību garantēšana un demokrātijas principu ievērošana ir cieši saistīti un savstarpēji atkarīgi elementi, kas jārespektē, jāaizsargā un jāstiprina visos pārvaldes līmeņos. Tāpēc RK aicina Komisiju nodrošināt, ka tiesiskuma aizsardzības mehānismi, jo īpaši ikgadējā uzraudzības sistēma, pienācīgi ņemtu vērā pamattiesību pārkāpumu risku un attālināšanos no demokrātiskajiem principiem visos dalībvalstu pārvaldes līmeņos;

8. atgādina Komisijai, ka, vērtējot to, kā dalībvalstis ievēro tiesiskuma principus, ir arī jāņem vērā valsts tiesību sistēmu tiesiskās īpatnības un tradīcijas;

9. atgādina, ka ES pilsoņiem ir tiesības vērsties tiesā, kurai jābūt neatkarīgai un par neatkarīgu uzskatītai. Neskarot dalībvalstu kompetenci regulēt tiesu varas organizāciju un darbību, jābūt vienlīdzīgiem valsts tiesu sistēmu efektivitātes standartiem un vienlīdzīgām to tiesnešu neatkarības garantijām, kas piemēro ES tiesības. RK aicina Komisiju turpināt pastāvīgi kontrolēt iespējamus pārkāpumus attiecībā uz tiesu varas neatkarību;

10. uzsver, ka ir jānodrošina, lai visas ES dalībvalstis tiktu kontrolētas vienādā mērā, nediferencējot pēc kādiem papildu kritērijiem;

11. uzsver, ka plašsaziņas līdzekļu brīvība un plurālisms ir tiesiskuma būtiska sastāvdaļa. Tāpēc Komiteja aicina Komisiju pastāvīgi pārbaudīt, vai valsts iestādes iejaucas plašsaziņas līdzekļu darbībā, un mudina rīkoties, izmantojot instrumentus, kas ar Līgumiem tai ir paredzēti gadījumos, ja netiek ievērots informācijas brīvības princips;

12. konstatē, ka neatkarīgu un profesionālu žurnālistiku apdraud tas, ka digitālās platformas bez atlīdzības piesavinās žurnālistu radīto saturu, kā arī tas, ka tendence ir sociālajos plašsaziņas līdzekļos meklēt informāciju un ziņas, kuras savukārt netiek pārbaudītas un daudzos gadījumos izrādās neapstiprinātas, ja ne pilnīgi nepamatotas un manipulētas;

13. tādēļ atgādina, ka ir jānovērš žurnālistikas deprofesionalizācija, finansiāli jāatbalsta kvalitatīvi neatkarīgie plašsaziņas līdzekļi, jāpalielina pētnieciskās žurnālistikas nozīme un jāaizsargā tajā iesaistītie, kā arī jāveicina sistēmas, kas ļauj apstiprināt tiešsaistes platformās sniegto ziņu ticamību. RK ierosina izmantot un pilnveidot uzraudzības iniciatīvas, ko Komisija jau uzsākusi;

14. uzsver, ka nopietni draudi tiesiskumam var rasties ne tikai no valsts iestādēm, bet arī no lieliem privātiem ekonomikas dalībniekiem, kuri darbojas plašsaziņas līdzekļu un digitālās ekonomikas jomā. Komisija nedrīkst ignorēt draudus, ko digitālā ekonomika var radīt plašsaziņas līdzekļu plurālismam, tiesībām uz pareizu un pārbaudītu informāciju un balsošanas tiesību brīvai īstenošanai. Komisijas ierosinātajā gada ziņojumā īpaša sadaļa varētu būt veltīta draudiem, ko rada nevalstisko dalībnieku izdarīti pārkāpumi;

Aicinājums ņemt vērā RK 2017. gada 22. un 23. marta rezolūciju

15. prasa Komisijai gādāt par to, lai tās priekšlikumu īstenošanā tiktu pilnībā ņemti vērā kritēriji, kurus RK ir norādījusi 2017. gada 22. un 23. marta rezolūcijā "Tiesiskums Eiropas Savienībā no vietējās un reģionālās perspektīvas";

16. uzsver, ka tiesiskuma principu ievērošana saistās ar efektīvu korupcijas apkarošanu un Savienības līdzekļu pareizu un pārredzamu izlietojumu. Par krāpšanu šā finansējuma pārvaldībā ir nekavējoties jāziņo tiesu iestādēm, un tāda krāpšana ir stingri jāapkaros visos līmeņos;

17. atzinīgi vērtē to, ka tiesiskuma principu nostiprināšanu iespējams panākt ar procedūrām, kas paredz, ka minēto principu pilnīga ievērošana ir priekšnosacījums ES līdzekļu izmaksai;

18. uzsver: svarīgi ir novērst to, ka tiesiskuma ievērošanas uzraudzības mehānismi var tikt uzskatīti par sodu valsts, reģionālajām un vietējām kopienām un var ietekmēt šo kopienu piederības sajūtu Eiropas Savienībai;

19. šajā sakarībā vērš uzmanību uz to, ka ES finansējuma samazināšana VRP vajadzībām varētu būt kā sankcija, ko piemēro pārvaldības līmeņiem, kuri nav atbildīgi par tiesiskuma principu pārkāpumiem, uz ko norādījusi Komisija. Turklāt sapemēji un, vispārīgāk runājot, iesaistīto kopienu iedzīvotāji varētu šādu līdzekļu samazinājumu uzskatīt par nepamatotu sankciju, jo tas nav saistīts ar īpašiem pārkāpumiem finansēto projektu īstenošanā. Tādējādi šie pasākumi varētu pastiprināt naidīguma izjūtu pret Eiropas Savienības iestādēm;

20. tādēļ uzskata, ka līdzekļu piešķiršanas nosacījumiem vajadzētu būt risinājumam, kas tiktu izmantots tikai nopietnu un sistemātisku pārkāpumu gadījumā; ja šāds pasākums būtu jāpieņem, attiecīgās kopienas cilvēki būtu precīzi jāinformē par to iestāžu nopietniem pārkāpumiem, kuru dēļ finansējums ir samazināts;

21. tomēr uzskata, ka prioritāte ir politiskā dialoga un uzraudzības mehānismiem, kas nodrošina dalībvalstīm vienlīdzīgu apstākļus un ļauj novērst tiesiskuma pārkāpumus;

Ikgadējās uzraudzības sistēma tiesiskuma ievērošanas jautājumos; novērtējums

22. atgādina, ka tāds princips kā vienlīdzīga attieksme pret visām dalībvalstīm ir visa Eiropas integrācijas procesa priekšnosacījums. Šajā kontekstā RK atzinīgi vērtē priekšlikumu izveidot ikgadējās uzraudzības sistēmu, kas aptvertu visas dalībvalstis;

23. uzsver, ka uzraudzība visās dalībvalstīs skaidri liecina par to, ka ES mērķis ir aizstāvēt kopīgās vērtības, nevis apstrīdēt valsts iestāžu organizācijas modeļus, kurus atsevišķas dalībvalstis izveidojušas, īstenojot savas kompetences. Turklāt transversāla kontrole norāda uz faktu, ka vairāk vai mazāk izteiktas novirzes no tiesiskuma principiem var rasties katrā dalībvalstī;

24. uzsver, ka ir jānodrošina pienācīga dalībvalstu līdzdalība tiesiskuma uzraudzības sistēmas izveidē un pašā uzraudzības procesā;

25. uzstāj, ka par jaunās Komisijas prioritāti būtu jāuzskata ikgadējās uzraudzības sistēmas īstenošana. Tādēļ RK aicina Komisiju nekavējoties rīkoties un nodrošināt nepieciešamos finanšu resursus un cilvēkresursus. Katrā dalībvalstī steidzami vajadzētu darīt zināmus kontaktpunktus, kuriem vajadzētu darboties, iesaistot arī VRP un pilsonisko sabiedrību;

26. uzsver, cik svarīgi ir objektīvi un pārredzami parametri, kas ļautu veikt pienācīgu uzraudzību. Tiesas judikatūrai ir centrālā loma šo parametru izstrādē. RK ierosina izstrādāt modeļus, ko izmanto saistībā ar rezultātu apkopojumu tiesiskuma jomā, kā arī lietot un pilnveidot Venēcijas komisijas izstrādāto tiesiskuma kritēriju sarakstu (*Rule of Law Checklist*) un kopumā izmantot Eiropas Padomes struktūru gūto pieredzi;

27. atbilstoši Eiropas Parlamenta 2016. gada 25. oktobra rezolūcijā norādītajam RK uzstāj, ka ES līmenī jau paredzētos instrumentus tiesiskuma, demokrātijas un pamattiesību novērtēšanai lietderīgi būtu koordinēt un, ja iespējams, integrēt vienotā uzraudzības mehānismā;

28. uzskata, ka ir ļoti svarīgi, lai uzraudzības pamatā būtu sistēma, kas paredz, ka iespējami daudzi informācijas avoti, tostarp VRP, akadēmisko aprindu pārstāvji, kā arī privātpersonas un organizētas pilsoniskās sabiedrības pārstāvji, var ziņot par iespējamiem pārkāpumiem;

29. piekrīt, ka Komisijai būtu jāpārvalda uzraudzības sistēma. Tomēr Komiteja vēlas zināt, kāda varētu būt ES Pamattiesību aģentūras loma ikgadējā uzraudzībā un kādai tai vajadzētu būt. RK aicina Komisiju izvērtēt, vai minētās aģentūras pilnvaras ir nepieciešams grozīt, lai pilnībā izmantotu tās potenciālu;

Konkrēti priekšlikumi lielākai RK un vietējo un reģionālo pašvaldību iesaistīšanai tiesiskuma stiprināšanā Eiropas Savienībā

30. ierosina pastiprināt RK, VRP un pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanu tiesiskuma ievērošanas kultūras veicināšanā;

31. norāda, ka Komisijas ierosinātajam ikgadējam tiesiskuma veicināšanas pasākumam vajadzētu būt galamērķim, uz ko ved virkne reģionālā un valsts līmeņa tikšanās, kuru kulminācijas punkts būtu kopējais pasākums ES līmenī; tāpēc RK aicina Komisiju sadarbībā ar VRP un dalībvalstīm organizēt reģionālas tikšanās par tiesiskumu; šādas tikšanās notiktu pirms ikgadējā pasākuma un dotu iespēju sagatavoties tam;

32. norāda, ka ikgadējam pasākumam nav obligāti jānotiek Briselē; jebkura Eiropas pilsēta vai reģions rotācijas kārtībā varētu rīkot šo pasākumu. Tādēļ RK ierosina Komisijai katru gadu noteikt "tiesiskuma pilsētu", kurā rīkot ikgadējo pasākumu;

33. uzskata, ka līdzekļi, kas daudzgadu finanšu shēmā pašlaik paredzēti pilsoniskajai sabiedrībai un neatkarīgajiem plašsaziņas līdzekļiem, būtu ievērojami jāpalielina. Daļa no šā finansējuma būtu jāpiešķir vietējiem plašsaziņas līdzekļiem;

34. norāda, ka Komisijas ierosinātajos veicināšanas un uzraudzības pasākumos līdztekus Eiropas tiesu tīkliem būtu jāiesaista arī advokātu kolēģijas un asociācijas. Vietējā līmenī advokāts tiek uzskatīts par pirmo aizsargvalni pret iespējamo tiesiskuma un pamattiesību ļaunprātīgu izmantošanu un pārkāpumiem. Turklāt advokātu asociācijas eksistē visā ES teritorijā un visos ES pārvaldības līmeņos (vietējā, reģionālajā, valsts un ES līmenī);

35. uzsver, ka Komisijas ierosinātajos veicināšanas un uzraudzības pasākumos būtu jāiesaista arī ombudi, no kuriem daudzi darbojas vietējā un reģionālajā līmenī. Šis aizsargājošās struktūras būtu jāiesaista informācijas vākšanā, kā arī reģionālajās sanāksmēs un pasākumos, lai veicinātu tiesiskuma principus;

36. atzinīgi vērtē Komisijas nodomu atbalstīt augstskolas un pētniecības centrus ar tiesiskumu saistīto jautājumu izpētē; Komiteja uzskata, ka nozīmīgi ieguldījumi būtu jānovirza pētniekiem, kas strādā dalībvalstīs, kurās tiesiskuma principi, ņemot vērā noteiktos parametrus, ir visvairāk pakļauti riskam. Daļa finansēto darbību būtu jāparedz šo principu popularizēšanai reģionālajās un vietējās kopienās, tostarp ar organizētas pilsoniskās sabiedrības iesaisti;

37. uzsver, ka, ES līdzekļus pārvaldot, tūkstošiem vietējo administratoru un praktiķu rodas iespēja iepazīties ar ES noteikumiem un stratēģijām; RK uzskata, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kas pārvalda ES līdzekļus, vajadzētu nodrošināt savu ierēdņu apmācību ar tiesiskumu saistītos jautājumos;

38. norāda, ka, pamatojoties uz savu pieredzi informēšanā par ES politikas pasākumiem un jau esošo iniciatīvu koordinēšanā, RK ar Eiropas Komisijas atbalstu un sadarbībā ar EESK varētu organizēt vietējo ierēdņu un praktiķu apmācības pasākumus;

39. RK ierosina konkrēti izvērtēt, cik lietderīgs ir izmēģinājuma projekts, kura ietvaros atlasītai VRP grupai piemēro tiesiskuma novērtēšanas kritērijus (pamatojoties uz Venēcijas komisijas izstrādāto kritēriju sarakstu). Ņemot vērā iestādei pieejamos resursus, iniciatīva varētu tikt veidota pēc kāda no tīkla modeļiem, ko RK jau atbalsta, piemēram, pēc subsidiaritātes uzraudzības tīkla vai reģionālo centru modeļa. Neliels skaits pilsētu un reģionu varētu brīvprātīgi pārbaudīt, vai to iestādes un pārvaldes ievēro tiesiskuma principus. RK varētu sagatavot piemērojamo parametru sarakstu un koordinēt VRP pašpārbaudes darbības. Vietējām un reģionālajām pašvaldībām būtu jāaņem iesaistīt minētajā darbībā vietējos partnerus, piemēram, augstskolas, ombudus, advokātu kolēģijas un organizētu pilsonisko sabiedrību;

Secinājumi

40. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, RK

- aicina Komisiju nodrošināt, ka tiesiskuma aizsardzības mehānismos, jo īpaši ikgadējās uzraudzības sistēmā, pienācīgi ņem vērā risku saistībā ar pamattiesību pārkāpumiem un attālināšanos no demokrātiskajiem principiem dalībvalstīs, tostarp reģionālajā un vietējā līmenī,
- aicina Komisiju turpināt pastāvīgi kontrolēt iespējamus pārkāpumus attiecībā uz tiesu varas neatkarību un iespējamo publisko iestāžu iejaukšanos plašsaziņas līdzekļu darbībā,
- ierosina izmantot un pilnveidot plašsaziņas līdzekļu uzraudzības iniciatīvas, ko Komisija uzsākusi iepriekš,
- prasa būtiski palielināt līdzekļus, kas daudzgadu finanšu shēmā pašlaik paredzēti pilsoniskajai sabiedrībai un neatkarīgajiem plašsaziņas līdzekļiem, un ierosina daļu finansējuma piešķirt vietējiem neatkarīgajiem plašsaziņas līdzekļiem,
- gada pārskatā par tiesiskumu ierosina atsevišķu sadaļu veltīt riskiem, ko rada nevalstisko subjektu, jo īpaši digitālajā ekonomikā aktīvu lielu privāto ekonomikas dalībnieku, veikti pārkāpumi,
- prasa turpināt pasākumus saistībā ar nodomu atsākt ES pievienošanos Eiropas Cilvēktiesību konvencijai (ECTK),
- aicina uzskatīt, ka līdzekļu piešķiršanas nosacījums ir risinājums, kas jāizmanto tikai nopietnu un sistemātisku pārkāpumu gadījumos, un aicina gādāt par to, lai sankcijas nepamatoti neskartu vietējās un reģionālās pašvaldības,

-
- aicina Komisiju par prioritāti izvirzīt dalībvalstu uzraudzības sistēmas ieviešanu un piešķirt šā jaunā instrumenta izveidei atbilstošus finanšu resursus un cilvēkresursus,
 - prasa īstenot šajā atzinumā formulētos priekšlikumus, kas paredzēti, lai pastiprinātu RK, VRP un pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanu tiesiskuma ievērošanas kultūras veicināšanā.

Briselē, 2020. gada 12. februārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Paplašināšanās tiesību aktu kopums 2019”

(2020/C 141/05)

Ziņotājs:	Jaroslav HLINKA (SK/PSE), Dienvidu Košices mērs
Atsauces dokumenti:	Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “2019. gada paziņojums par ES paplašināšanās politiku” COM(2019) 260 final; SWD(2019) 215 final; SWD(2019) 216 final; SWD(2019) 217 final; SWD(2019) 218 final; SWD(2019) 219 final; SWD(2019) 220 final

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ**EIROPAS REĢIONU KOMITEJA****Vispārīgas piezīmes**

1. ar lielu interesi pieņem zināšanai Eiropas Komisijas “2019. gada paziņojumu par ES paplašināšanās politiku”, ziņojumus par kandidātvalstīm Albāniju, Melnkalni, Ziemeļmaķedoniju, Serbiju un Turciju, ziņojumu par Kosovu (*), kā arī paralēlo atzinumu par Bosnijas un Hercegovinas pieteikumu dalībai Eiropas Savienībā;
2. pauž pilnīgu atbalstu tam, ka Eiropas Komisija atzīst: paplašināšanās, būdama ģeostratēģiska investīcija visas Eiropas miera, drošības un ekonomiskās izaugsmes veicināšanā, ir pašas ES politiskajās, drošības un ekonomiskajās interesēs;
3. atzinīgi vērtē to, ka ES vadītāji atkārtoti ir apstiprinājuši savu nepārprotamo atbalstu Rietumbalkānu Eiropas perspektīvai un ka Rietumbalkānu partneri ES un Rietumbalkānu samitā, kas 2018. gada maijā notika Sofijā, atkārtoti pāuda apņemšanos saistībā ar šo perspektīvu kā savu stingro stratēģisko izvēli;
4. atzinīgi vērtē faktu, ka Eiropas Komisijas priekšlikumā par Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (IPA III) saskaņā ar 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmu paredzēta stratēģiskāka un dinamiskāka palīdzības sniegšana, koncentrējoties uz galvenajām prioritātēm;
5. šajā saistībā mudina Eiropas Komisiju turpināt darbu ar kandidātvalstu un potenciālo kandidātvalstu valdībām, lai izstrādātu īpašus instrumentus Rietumbalkānu valstu vietējo un reģionālo pašvaldību spēju veidošanai, kas ļautu efektīvi izmantot piešķirto finansējumu, kā arī novērst strukturālās nepilnības to spēja līdzfinansēt un priekšfinansēt ES atbalstīto projektu sagatavošanu un īstenošanu;
6. atkārtoti norāda, ka efektīvas publiskās pārvaldes reformas Rietumbalkānu valstīs, tostarp fiskālā decentralizācija, ir nepieciešamas, lai uzlabotu vietējo pārvaldību, sekmētu vietējo un reģionālo pašvaldību spēju attīstīt un sniegt kvalitatīvus pakalpojumus saviem iedzīvotājiem un sadarbībā ar viņiem, veicinātu to iesaistīšanos reģionālajā sadarbībā un nodrošinātu labas kaimiņattiecības, kā arī īstenotu vērienīgus ilgtspējīgas attīstības un klimata pārmaiņu pasākumus Eiropas un starptautiskā līmenī.

Piezīmes par konkrētām valstīm

7. atzinīgi vērtē vēsturisko Prespas nolīgumu, kas 2018. gada jūnijā noslēgts starp Ziemeļmaķedoniju un Grieķiju, atrisinot 27 gadus ilgušo strīdu par nosaukumu;
8. ir gandarīta, ka Padome ir piekritusi reaģēt uz Albānijas un Ziemeļmaķedonijas panākto progresu jomās, par kurām Padome ir panākusi vienprātību savos 2018. gada jūnija secinājumos, un ir noteikusi turpmāko virzību uz pievienošanās sarunu sākšanu ar abām valstīm;

(*) Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

9. pauz nožēlu par to, ka 2019. gada jūnijā notikušajās Albānijas pašvaldību vēlēšanās bija vērojams opozīcijas boikots un zema vēlētāju aktivitāte, un atkārtoti norāda, ka paplašināšanās process ir balstīts uz nopelniem un ir atkarīgs no demokrātijas principu un citu Kopenhāgenas kritēriju ievērošanas;

10. ir nopietni nobažījusies par to, ka turpmākie Padomes lēmumi par Albāniju un Ziemeļmaķedoniju sākotnēji tika atlikti no 2019. gada jūnija līdz oktobrim, un pauz dziļu vilšanos par 2019. gada oktobrī Eiropadomes pieņemto lēmumu vēl vairāk aizkavēt ES pievienošanās sarunu uzsākšanu ar Albāniju un Ziemeļmaķedoniju, lai gan abas valstis ir pastāvīgi apliecinājušas savu apņemšanos tuvināties Eiropai; pauz nožēlu arī par to, ka minētais lēmums nav balstīts uz katras kandidātvalsts individuālu progresu novērtējumu, un brīdina, ka pozitīva signāla trūkums abām kandidātvalstīm varētu negatīvi ietekmēt arī vietējo un reģionālo līmeni; turklāt iesaka šo jautājumu pozitīvi atrisināt pirms ES un Rietumbalkānu valstu samita, kas notiks 2020. gada maijā Zagrebā;

11. pilnībā atbalsta Eiropas Parlamenta 2019. gada 24. oktobra rezolūciju⁽¹⁾ par pievienošanās sarunu uzsākšanu ar Ziemeļmaķedoniju un Albāniju un stingri mudina Padomi ņemt vērā: lai ES paplašināšanās stratēģija raisītu uzticēšanos, tai jāspēj motivēt un sasniegt plānotos rezultātus, par kuriem visas puses iepriekš vienojušās, kā arī sniegt stingru un drošu perspektīvu visām attiecīgajām valstīm;

12. pauz bažas par to, ka progresu trūkums paplašināšanās procesā var tieši ietekmēt arī ES drošību un labklājību, jo tas var pakāpeniski orientēt visas Rietumbalkānu valstis uz trešām pusēm, kas jau cenšas palielināt savu ietekmi reģionā, tostarp – bet ne tikai – uz Krieviju un Ķīnu;

13. ar bažām norāda, ka Serbijai un Melnkalnei ir apņēmīgāk jārīkojas būtiski svarīgās jomās, it sevišķi politiskās vides depolarizācijā, tostarp vietējā līmenī;

14. mudina visus Serbijas, Melnkalnes un Bosnijas un Hercegovinas politiskos spēkus un pārvaldes līmeņus cieši sadarboties, lai īstenotu EDSO/ODIHR ieteikumus par vietējās vēlēšanu sistēmas uzlabošanu, un iesaistīties pārredzamas un iekļaujošas vietējās politiskās vides veidošanā, pamatojoties uz partiju debatēm, bez politiskā spiediena un bez politisko oponentu iebiedēšanas;

15. aicina Eiropas Komisiju pievienošanās sarunās ar Serbiju pievērsties izskanējušajiem apgalvojumiem par demokrātiski ievēlētu opozīcijas partiju amatpersonu iebiedēšanu, sevišķi Paračinas, Šabacas un Čajetinas pašvaldībās;

16. norāda, ka Bosnija un Hercegovina vēl pietiekami neatbilst Kopenhāgenas kritērijiem, un piekrīt, ka sarunas par pievienošanos būtu jāsākas tad, kad valsts šai jomā ir panākusi pietiekamu atbilstību;

17. atkārtoti pauz nopietnas bažas un satraukumu par to, ka Mostara Bosnijā un Hercegovinā ir vienīgā pašvaldība, kurā vietējās padomes vēlēšanas nav notikušas kopš 2008. gada;

18. ņemot vērā Bosnijas un Hercegovinas pieteikumu dalībai Eiropas Savienībā, aicina gan Mostaras vietējos politiskos līderus, gan Bosnijas un Hercegovinas federālo līmeni darīt galu šim Eiropas vietējo pašvaldību hartas 3. pantā noteikto principu bezprecedenta pārkāpumam, jo minētā harta ir saistoša visām Eiropas Padomes dalībvalstīm, tostarp Bosnijai un Hercegovinai;

19. norāda: ja saistībā ar Mostaras vēlēšanām netiks rasta izeja no strupceļa, tas nepārprotami kavēs Bosnijas un Hercegovinas pievienošanos Eiropas Savienībai, jo tādējādi pēc pievienošanās būtu pārkāpts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 40. pants, proti, ES pilsoņiem, kuri dzīvo šajā valstī, tiktu liegts balsot un kandidēt pašvaldību vēlēšanās;

20. atgādina: 2018. gada jūlijā Eiropas Komisija apliecināja, ka Kosova ir izpildījusi visus Padomes apstiprinātos vīzu režīma liberalizācijas kritērijus;

⁽¹⁾ EP Rezolūcija 2019/2883(RSP).

21. atzinīgi vērtē Eiropas Parlamenta atbalstu priekšlikumam liberalizēt vīzu režīmu Kosovas pasu turētājiem, kuru Eiropas Komisija puda 2018. gada septembrī un 2019. gada martā un kuru 2019. gada septembrī izteica arī jaunā sasaukuma Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja;

22. aicina Padomi steidzami risināt jautājumu par vīzu režīma liberalizāciju ar Kosovu – vienīgo Rietumbalkānu valsti, kuras pilsoņiem joprojām ir vajadzīga vīza, lai ceļotu uz ES valstīm;

23. ar nožēlu norāda, ka galveno cilvēktiesību stāvoklis Turcijā turpina ievērojami pasliktināties, un ir vērojama būtiska lejupslīde tiesiskuma un pamattiesību jomā; turklāt pauž nožēlu, ka, stājoties spēkā konstitūcijas grozījumiem, tiek vājināta kontroles efektivitāte un mazinās politiskās sistēmas līdzsvars;

24. norāda uz 2018. gada jūnija Vispārējo lietu padomes secinājumiem, ka Turcijas pievienošanās sarunas ir faktiski apstājušās, ka nevar apsvērt sarunu sākšanu vai beigšanu par turpmākām sadaļām un ka nav paredzēts turpināt darbu virzībā uz muitas savienības modernizēšanu; pauž nožēlu, ka Turcija joprojām nepilda asociācijas nolīguma ar ES papildprotokola noteikumus un neatzīst Kipras Republiku; turklāt šajā kontekstā norāda, ka attiecībā uz Kipru tā jau iepriekš ir sīki izklāstījusi savas bažas un ieteikumus atzinumā par paplašināšanās tiesību aktu kopumu 2018. gadā; Komiteja arī ar nožēlu atzīmē, ka, neraugoties uz Eiropas Savienības atkārtotiem aicinājumiem Turcijai pārtraukt nelikumīgās darbības Vidusjūras austrumdaļā, Turcija turpina urbšanas darbības Kipras teritoriālajos ūdeņos, un atkārtoti apliecina pilnīgu solidaritāti ar Kipru attiecībā uz tās starptautisko atzīšanu, suverenitāti un tiesībām saskaņā ar starptautiskām tiesībām;

25. atgādina par Varošas (*Varosha*) statusa nozīmi, kā norādīts ANO Drošības padomes iepriekšējās rezolūcijās, tostarp Rezolūcijā Nr. 550 (1984) un Rezolūcijā Nr. 789 (1992), un atkārtoti norāda, ka nevajadzētu veikt nekādas darbības, kas neatbilst šīm rezolūcijām;

26. pauž nopietnas bažas par Turcijas vēlēšanu procesa likumību un integritāti, it īpaši par Turcijas Augstākās vēlēšanu padomes 2019. gadā pieņemto lēmumu par atkārtotām pašvaldību vēlēšanām Stambulā, kā arī par Turcijas iestāžu lēmumu aizstāt demokrātiski ievēlētos *Diyarbakır*, *Mardin* un *Van* mērus ar ieceltiem provinču gubernatoriem, kas darbojas kā metropoļu mēri, un stingri nosoda papildu represijas pret pašvaldību padomju locekļiem un darbiniekiem, jo šāda rīcība neatbilst Eiropas vietējo pašvaldību hartas garam un principiem;

27. atzīst, ka Turcija joprojām ir svarīgs ES partneris attiecībā uz migrāciju un bēgļiem, un atkārtoti pauž pārliecību, ka daļa ES piešķirto līdzekļu būtu jāatvēl vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kas ir tieši iesaistītas pārvietoto personu un bēgļu migrācijas plūsmu pārvaldībā; ES un Turcijas atpakaļuzņemšanas nolīgums būtu pilnībā un efektīvi jāīsteno attiecībā uz visām dalībvalstīm, vienlaikus norādot, ka sadarbība tieslietu un iekšlietu jomā ar visām ES dalībvalstīm joprojām ir būtiska;

28. aicina ES vietējās un reģionālās pašvaldības vēl vairāk pastiprināt sadarbību ar saviem līdzbiedriem kandidatvalstīs un potenciālajās kandidatvalstīs, atbalstīt viņu virzību uz padziļinātu integrāciju Eiropā un stiprināt viņu institucionālās un administratīvās spējas reģionālā un vietējā līmenī, kā arī viņu spējas popularizēt un ievērot Eiropas vērtības un principus;

29. šajā saistībā atgādina, ka neaizstājama loma ir gan nacionālajām vietējo un reģionālo pašvaldību apvienībām, gan Dienvidaustrumeiropas Vietējo pašvaldību apvienību tīklam (NALAS), kas var atbalstīt vietējās un reģionālās pašvaldības publiskās pārvaldes reformu īstenošanā un to spēju veidošanā, lai uzlabotu pilnvaru realizēšanu un vietējo sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu.

Vietējo un reģionālo pašvaldību loma paplašināšanās procesā

30. Uzsver, ka Eiropas Savienības paplašināšanās procesā būtu jāpiemēro arī tādi Eiropas principi kā subsidiaritāte, proporcionālitate un daudzlīmeņu pārvaldība;

31. ir pārliecināta: lai paplašināšanās process būtu iekļaujošs un ilgtspējīgs, izšķirīga nozīme ir pašvaldību līdzdalībai. Lai panāktu vēlamo ilgtspējīgo ietekmi vietējā līmenī, ES paplašināšanās panākumi Rietumbalkānos būs atkarīgi no iedzīvotāju pastāvīga atbalsta un vietējo un reģionālo pašvaldību iesaistīšanas un partnerības starp vietējām, reģionālajām un centrālajām pārvaldes iestādēm, kā arī ar Eiropas Savienību;

32. atgādina, ka vairāk nekā 60 % no ES *acquis* tiek īstenoti vietējā līmenī, savukārt saskaņā ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu gandrīz trešdaļa no ES kopējā budžeta ir paredzēta kohēzijas politikai, kas vērsta uz visiem Eiropas Savienības reģioniem un pilsētām;

33. uzsver, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir svarīga nozīme paplašināšanās procesā ne tikai attiecībā uz politiskajiem kritērijiem, bet arī kā savas teritorijas ekonomiskās izaugsmes un ilgtspējīgas attīstības dzinējspēkiem un kā kvalitatīvu sabiedrisko pakalpojumu sniedzējām saviem iedzīvotājiem;

34. šajā saistībā apgalvo: lai ilgtspējīgā veidā varētu īstenot gan ES paplašināšanās stratēģiju attiecībā uz Rietumbalkāniem, gan sekmīgu Eiropas integrāciju nākotnē, ārkārtīgi svarīgi ir palielināt pašvaldību spēju pildīt minēto uzdevumu;

35. atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Komisija ir atzinusi nepieciešamību ņemt vērā vietējo un reģionālo pašvaldību lomu un rast tādu līdzsvaru starp centrālo, reģionālo un vietējo pārvaldības līmeni, kāds vislabāk palīdz īstenot reformas un nodrošināt pakalpojumus iedzīvotājiem;

36. atkārtoti pauž nožēlu par to, ka trūkst konkrētu politikas priekšlikumu par vietējām un reģionālajām pašvaldībām, uz ko Komiteja norādīja savā atzinumā par paplašināšanās tiesību aktu kopumu 2018. gadā;

37. aicina Eiropas Komisiju ierosināt konkrētus politikas pasākumus, rīkus un instrumentus, ar kuriem iesaistīt Rietumbalkānu vietējās un reģionālās pašvaldības, lai stiprinātu to lomu – iedzīvotājiem vistuvāko pārvaldības līmeni;

38. aicina Eiropas Komisiju izstrādāt praktisku instrumentu, ar ko atbalstīt vietējo un reģionālo pašvaldību efektīvu spēju veidošanu Rietumbalkānu valstīs, lai šīm valstīm palīdzētu vietējās un reģionālās politikas saskaņot ar *acquis*, izmantojot īpašu apmācību, mācīšanos no partneriem un paraugprakses apmaiņu visā reģionā, kā arī ar pašvaldību partneriem Eiropas Savienībā un šos pasākumus īstenojot saskaņā ar Vietējās administrācijas atbalsta instrumentu, reģionālo apmācības programmu vai *Erasmus* programmu vietējā un reģionālā līmeņa pārstāvjiem;

39. atkārtoti mudina Komisiju izvērst iniciatīvu SIGMA (atbalsts pārvaldības un vadības uzlabošanai), tajā iekļaujot arī kandidātvalstu un potenciālo kandidātvalstu reģionālā un vietējā līmeņa pārvaldes iestādes, lai noteiktu decentralizētus valsts pārvaldes reformu modeļus un atbalstītu vietējās pārvaldības un vietējās publiskās pārvaldes uzlabošanu *acquis* piemērošanas nolūkā;

40. atkārtoti aicina Eiropas Komisiju izveidot *ad hoc* operatīvas metodes, kas ļautu izmantot TAIEX un mērķsadarbības instrumentus sadarbībai starp dalībvalstu un kandidātvalstu, kā arī potenciālo kandidātvalstu vietējām un reģionālajām pašvaldībām;

41. pauž gatavību cieši sadarboties ar jauno Eiropas Komisiju un konkrēti ar kaimiņattiecību un paplašināšanās komisāru praktiskā šo instrumentu īstenošanā un izmantošanā vietējā un reģionālajā līmenī.

Tiesiskums un pamattiesības

42. Atkārtoti norāda, ka atbilstība Kopenhāgenas kritērijiem arī turpmāk ir galvenais faktors, kas ļauj novērtēt kandidātvalstu gatavību kļūt par ES dalībvalstīm, un pilnībā atbalsta taisnīgu un stingru nosacījumu principu un principu “pamatjautājumi vispirms”;

43. ar lielām bažām norāda, ka lielākajā daļā kandidātvalstu un potenciālo kandidātvalstu galvenā problēmu joma joprojām ir pienācīga demokrātisko iestāžu darbība, kā arī stabils progress tiesiskuma jomā;

44. šajā saistībā ir vienlīdz nobažījusies par to, ka vide šajās valstīs kļūst arvien naidīgāka pilsoniskajai sabiedrībai, kā arī par negatīviem pavērsieniem vārda brīvības un plašsaziņas līdzekļu neatkarības jomā;

45. uzsver, ka vietējās un reģionālās pašvaldības atrodas tiešā tuvumā iedzīvotājiem, tāpēc tām ir izšķiroša nozīme Eiropas vērtību popularizēšanā un ievērošanā un tās ir pirmās, kas risina rasisma un naida runas problēmu, rūpējas par neaizsargātām iedzīvotāju grupām un minoritātēm, kā arī veicina sociālo kohēziju;

46. ir stingri pārliecināta, ka vietējās un reģionālās pašvaldības pašas var pildīt nozīmīgāku lomu vietējās politiskās vides un sabiedriskās politiskās telpas veidošanā, un tās var uzņemties savu daļu atbildības dažu tiesiskuma un pamattiesību nepilnību novēršanā, kā to ir uzsvērusi Eiropas Komisija;

47. aicina kandidātvalstu un potenciālo kandidātvalstu vietējās un reģionālās pašvaldības rīkoties enerģiskāk, lai panāktu konkrētus rezultātus, piemēram,

47.1. radītu pozitīvu un labvēlīgu vidi pilsoniskās sabiedrības funkcionēšanai vietējā līmenī un iesaistītu pilsoniskās sabiedrības organizācijas tādā vietēja līmeņa politikas veidošanā, kas orientēta uz līdzdalību,

47.2. saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartu apkarotu jebkādu diskrimināciju – neatkarīgi no tās iemesla –, jo īpaši tādu, kas vērsta pret personām ar invaliditāti, neaizsargātām grupām un etniskām minoritātēm, sevišķi romiem,

47.3. mazinātu lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu un interseksuāļu atstumtību, marginalizāciju un diskrimināciju, kā arī apkarotu naida runu un vardarbību pret šīm grupām,

47.4. uzlabotu sieviešu pārstāvību visās vietējās un reģionālās publiskās pārvaldes jomās un kopumā nodrošinātu dzimumu līdztiesību, kā arī novērstu un apkarotu diskrimināciju un jebkāda veida vardarbību pret sievietēm;

48. aicina Eiropas Komisiju atzīt vietējo un reģionālo pašvaldību lomu fundamentālu jautājumu risināšanā vietējā līmenī, veicināt to spēju un prasmju veidošanu tiesiskuma un pamattiesību jomā un atbalstīt tās, nodrošinot konkrētus rīkus un instrumentus šī uzdevuma pildīšanai;

Vietējo un reģionālo pašvaldību loma Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam

49. vērš uzmanību uz savu neseno atzinumu "Ilgtspējīgas attīstības mērķi (IAM): pamats ilgtermiņa ES stratēģijai ilgtspējīgas Eiropas veidošanai līdz 2030. gadam", kurā uzsvērts, ka, lai sasniegtu 65 % no 17 IAM 169 mērķiem, to īstenošanā ir vajadzīga stingra reģionu un pilsētu iesaistīšanās;

50. atgādina: lai panāktu, ka neviens netiek atstāts novārtā, visos pārvaldes līmeņos jānodrošina horizontāla integrācija un jāizstrādā savstarpēji papildinoši, saskaņoti un konkrētai vietai paredzēti politikas pasākumi;

51. atgādina arī, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir noteicošā loma to mērķu sasniegšanā, kas noteikti ANO Parīzes nolīgumā par klimata pārmaiņām, un ka klimata politikai vietējā līmenī ir ārkārtīgi svarīga nozīme klimata pārmaiņu mazināšanā un pielāgošanās pasākumu īstenošanā, kā arī vietējo iespēju radīšanā ilgtspējīgiem ieguldījumiem un izaugsmei;

52. tādēļ ir pārliecināta, ka "Pilsētas mēru pakts klimata un enerģētikas jomā" kā augšupēja kustība varētu būt stimuls Rietumbalkānu valstu pilsētām un pašvaldībām sniegt ieguldījumu Parīzes nolīguma, Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam un ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanā, tos pielāgojot vietējiem apstākļiem;

53. mudina Eiropas Komisiju "Pilsētas mēru pakta klimata un enerģētikas jomā" turpmākajā attīstībā vai līdzīgās valstu un reģionālās iniciatīvās, kurās iesaistās vietējie un reģionālie dalībnieki, ciešāk iekļaut Rietumbalkānu valstis un it īpaši to vietējās un reģionālās pašvaldības, kā arī izmantot potenciālu, kas piemīt nacionālajām vietējo un reģionālo pašvaldību apvienībām un Dienvidaustrumeiropas Vietējo pašvaldību apvienību tīklam (NALAS), lai veicinātu vietējo klimata pasākumu un energoefektivitātes plānu, ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes plānu un citu vietējo un reģionālo politikas instrumentu izstrādi un īstenošanu ar mērķi izpildīt 2030. gada programmu.

Briselē, 2020. gada 12. februārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Reģionu un pilsētu ieguldījums Āfrikas attīstībā”

(2020/C 141/06)

Ziņotājs: Robert ZEMAN (CZ/PPE), Prahatices pilsētas domes deputāts**IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ****EIROPAS REĢIONU KOMITEJA****Sākuma pieņēmumi**

1. atgādina, ka ilgtspējīga attīstība un sekmīga attīstības politika ir atkarīga no daudziem citiem jautājumiem un politikas pasākumiem, tādiem kā vispārējs atbalsts personisku saikņu veidošanai, vietējo un reģionālo pašvaldību sadarbības sistēmas, sociālā un veselības politika, migrācijas pārvaldība, drošība un drošums, ilgtspējīgas ekonomiskās attīstības veicināšana, it īpaši attiecībā uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, zināšanu apmaiņas un labas pārvaldības veicināšana u. c. un ka tā šos jautājumus un pasākumus ietekmē; vietējās un reģionālās pašvaldības ir galvenās dalībnieces daudzās no šīm jomām gan Eiropas Savienībā, gan ārpus tās, tādēļ ir ļoti svarīgi izstrādāt jaunas idejas par to, kā pašvaldības var veicināt ilgtspējīgu attīstību, konkrēti Āfrikā;

2. vēlas panākt visaptverošu Savienības pieeju un uzsver, ka ierosinātie pasākumi būs rezultatīvi tikai tad, ja tiks izveidota cieša sadarbība ar attiecīgajiem Āfrikas valstu partneriem un tādām starptautiskajām iestādēm kā Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos birojs ⁽¹⁾ un Starptautiskā Migrācijas organizācija ⁽²⁾;

3. norāda, ka sadarbība, kas ekonomikas un attīstības jomā plānota plašā mērogā, ir viens no līdzekļiem, kas dotu iespēju risināt pamatcēloņus migrācijai Savienības virzienā; uzsver, ka, lai risinātu sarežģīto migrācijas problēmu un daudzās tās sekas, tagad un arī turpmāk Eiropas Savienībā būs nepieciešams mobilizēt ievērojamu daudzumu publisko resursu. Šāda pieeja varētu arī palīdzēt mazināt ar sociālajiem un drošības aspektiem saistītos negatīvos priekšstatus par migrāciju uz Eiropas Savienību, kā arī mazināt Eiropas sabiedrībā valdošu zināmu spriedzi, kas veicina ekstrēmismu politiskajā un sabiedriskajā dzīvē;

Reģionu komitejas līdzšinējais darbs un atzinumi

4. tādēļ atgādina par Reģionu komitejas līdzšinējo ievērojamo darbu un jo īpaši atzinumiem, ko sagatavojuši *Hans Janssen*, *Peter Bossman* un *Jesús Gamallo Aller* ⁽³⁾, un ierosina idejas pārdomām un vēl dažus konkrētus pasākumus, lai uzlabotu dzīves apstākļus un veicinātu ilgtspējīgu attīstību Āfrikā, sekmējot to, ka mazinās spiediens uz cilvēkiem, kurš liek viņiem migrēt ⁽⁴⁾;

5. atkārtoti pauž atbalstu ierosinātajam kaimiņattiecību, attīstības un starptautiskās sadarbības instrumentam (NDICI) kā būtiskam finansējuma avotam, lai mērķtiecīgi atbalstītu ilgtspējīgu attīstību; atkārtoti aicina izveidot īpašas programmas (ne tikai NDICI ietvaros), kurām būtu savs budžets ⁽⁵⁾ un kuru mērķis būtu atbalstīt ES pilsētu un reģionu darbu attīstības jomā, tostarp īstenojot dažādus ilgtermiņa projektus Āfrikā. Šādas programmas ideālā gadījumā varētu tieši pārvaldīt Eiropas reģioni no visas ES, tādējādi pilsētas, pašvaldības, uzņēmumi un bezpeļņas organizācijas no šiem reģioniem varētu piedalīties tādos projektos, kas atbilstoši ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem ⁽⁶⁾ dotu iespēju uzlabot dzīves apstākļus konkrētās ģeogrāfiskās teritorijās;

⁽¹⁾ <https://www.unhcr.org/>

⁽²⁾ <https://www.iom.int/>

⁽³⁾ RK atzinumi: “Kaimiņvalstis un pasaule”, ziņotājs: *Hans Janssen*, 2018; “Patvēruma un migrācijas fonds”, ziņotājs: *Peter Bossman*, 2018; “Migrācija Vidusjūras centrālās daļas maršrutā”, ziņotājs *Hans Janssen*, 2017; “Satvars partnerībai ar trešām valstīm migrācijas jomā”, ziņotājs: *Peter Bossman*, 2017; “Priekšlikums par jaunu Eiropas Konsensu attīstības jomā: mūsu pasaule, mūsu cieņa, mūsu nākotne”, ziņotājs: *Jesús Gamallo Aller*, 2017; “Bēgļu aizsardzība viņu izcelsmes reģionos: jauna perspektīva” ziņotājs: *Hans Janssen*, 2016; “Cilvēka cienīgu dzīvi visiem: no koncepcijas līdz kopīgai rīcībai”, ziņotājs: *Hans Janssen*, 2015.

⁽⁴⁾ *Mo Ibrahim* fonda ziņojums: https://mo.ibrahim.foundation/sites/default/files/2020-01/2019_Forum_Report_2.pdf

⁽⁵⁾ RK atzinums “Kaimiņvalstis un pasaule”, ziņotājs: *Hans Janssen*, 2018.

⁽⁶⁾ ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>

6. uzsver, ka šādi izveidotas programmas būtu jāuzskata par ilgtermiņa programmām, lai dalībnieki varētu uzņemties ilgtermiņa saistības;
7. lai mudinātu reģionus piedalīties šādās programmās, it sevišķi tos, kuriem vēl nav īpašas pieredzes attīstības sadarbībā, programmās būtu jāparedz stimulu un tehniskā atbalsta sistēma;
8. ir pārliecināta, ka šādu īpašu programmu īstenošana palīdzētu reģioniem, pilsētām, uzņēmumiem, nevalstiskajām organizācijām un Eiropas pilsoņiem paplašināt savas iespējas aktīvi darboties, veicinot ilgtspējīgu attīstību ārpus ES, padziļināt zināšanas par dzīvi citās pasaules daļās, konkrēti Āfrikā, un vienlaikus attīstīt interesi par uzņēmējdarbību;
9. ierosina šīs programmas balstīt uz aicinājumiem piedalīties, kas tiek izteikti reģioniem, īpašu uzsvāru liekot uz pārrobežu sadarbību, lai apkopotu pieredzi, cilvēkresursus un zinātību;
10. vēlas, lai šādas programmas administratīvā ziņā būtu pēc iespējas vienkāršākas;

Personisku saikņu veidošana un spēju stiprināšana kā pamatlīdzeklis efektīvai attīstības sadarbībai

11. atgādina, ka dažiem tālākajiem ES reģioniem ir ciešas vēsturiskas saiknes ar Āfriku, kā arī pieredze jomās, kuras interesē to kaimiņus; aicina palielināt pārrobežu sadarbības iespējas, maksimāli elastīgi izmantojot nākamā perioda iespējas Eiropas teritoriālās sadarbības jomā un kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta ietvaros;
12. uzskata, ka ārkārtīgi svarīgi ir izmantot Eiropas Savienības vietējo kopienu un reģionu sadarbību un alianses ar partneriem Āfrikā, lai varētu ieviest politikas saskaņotības pieeju, kā arī likt lietā zināšanas par attīstību, reģionālo sadarbību un inovāciju (saskaņā ar pārdomātas specializācijas stratēģiju);
13. uzver, ka no projektu ilgmūžības viedokļa ir svarīgi maksimāli stiprināt spējas, kā arī tiešās attiecības starp iedzīvotājiem, lai nodrošinātu abu pušu atbildību par projektiem un tādējādi palielinātu to ietekmi uz attiecīgajiem iedzīvotājiem;
14. ir pārliecināta, ka tikai ar mobilitāti un stiprinot un paplašinot patiesas partnerības saiknes ar pārstāvju un pēc tam – tiešā veidā – ar Eiropas Savienības un Āfrikas Savienības valstu reģionu, pilsētu un kopienu iedzīvotājiem, būs iespējams nodrošināt plašas sabiedrības atbalstu šādu projektu īstenošanai. Vietējās pašvaldības un organizācijas ir pieskaitāmas tām politiskajām struktūrām, kuras bauda pietiekami lielu cieņu un legimititāti, lai varētu efektīvi īstenot projektus, kas vērsti uz dzīves kvalitātes uzlabošanu Āfrikā;
15. ņemot vērā Komitejas locekļu gūto pieredzi, konstatē, ka pietiekami kvalitatīvas, aktīvas un daudzveidīgas personiskās attiecības starp politikas veidotājiem, pilsonisko sabiedrību un iedzīvotājiem ir būtiskas kā pamats specifisku projektu īstenošanai un ka tieši tās var nodrošināt projektu dzīvotspēju un labu darbību ilgtermiņā;
16. ir pārliecināta, ka pilnvērtīga iepazīstināšana ar Eiropas Savienības un Āfrikas vienkāršo iedzīvotāju dzīves apstākļiem ir būtisks instruments, kas var mazināt interesi par neatbilstīgu migrāciju uz Eiropu. Šo informatīvo darbu nevar veikt plašsaziņas līdzekļi vieni paši; tam maksimāli ir jānorisinās arī cilvēku savstarpējās saziņas ietvaros, piem., tiešos vietējo un reģionālo pašvaldību kontaktos, kuri var veicināt savstarpējo sapratni par dažādām kultūras un sociālekonomiskajām realitātēm un uzlabot attīstības projektu īstenošanu; šāda saziņa ir jāveido jau tagad un jāatbalsta arī finansiāli;
17. reģionus un to pašvaldības – arī tajās Savienības dalībvalstīs, kurām vēsturisku vai citu iemeslu dēļ patlaban nav intensīvu attīstības sadarbības saīšu ar Āfrikas valstīm, – mudina dot pēc iespējas lielāku ieguldījumu; tas pavērtu iespēju plašāk, daudzveidīgāk un efektīvāk īstenot projektus un darbības, kas vērstas uz ilgtspējīgu attīstību Āfrikas valstīs, un vienlaikus stiprināt šīs sadarbības legimititāti šo dalībvalstu pilsoņu skatījumā. Lai pārvarētu šķēršļus, ko rada kultūras un valodas atšķirības, ieteicams veidot arī trīspusējas reģionālās un vietējās partnerības;

Globāla pieeja sadarbībai ar Āfrikas reģioniem un pašvaldībām kā pamats panākumiem ilgtermiņā

18. uzsver, ka viens no efektīviem Āfrikas Savienības valstu dzīves apstākļu uzlabošanas instrumentiem būtu Eiropas vietējo un reģionālo pašvaldību pieredzes nodošana tādu ikdienas pienākumu optimālas izpildes jomā kā teritorijas tiešā pārvaldība un savstarpēja sadarbība, it īpaši pāri robežām, kas tiktu papildināta ar visaptverošu pieeju, kura nebūtu vērsta tikai uz attīstības sadarbību;

19. tāpēc uzskata, ka labas prakses apmaiņas projekti, piemēram, RK Nikosijas iniciatīva, ir noderīgs instruments tiešas un konkrētas vietējā un reģionālā līmeņa sadarbības veidošanai starp ES un partneriem ārpus ES (7);

20. ierosina gādāt par to, lai ES reģionu pārvaldīto projektu ietvaros tiktu meklēta cieša partnerība ar šo reģionu uzņēmumiem, NVO vai to ekspertiem un lai tādi projekti tiktu īstenoti sadarbībā ar pašvaldībām, to uzņēmumiem, vietējiem Āfrikas uzņēmumiem, organizācijām un uz vietas aktīvi strādājošiem cilvēkiem. Šādiem projektiem ir jābūt vērštiem uz ilgtspējīgas attīstības mērķiem (8) (pilsētvides plānošanu, ūdensapgādi un ūdens attīrīšanu, atkritumu apsaimniekošanu un reģenerāciju aprītes ekonomikas ietvaros u. c.), un ir jānodrošina elastīga to atbilstība kopienu vajadzībām ilgtermiņā;

21. apzinās, ka tādu projektu īstenošana, kas vērsti uz ilgtspējīgas attīstības veicināšanu Āfrikā, ir ārkārtīgi sarežģīta darbība, kas prasa lielu atdevi un bieži ir riskanta, tāpēc uzskata, ka būtu jāizveido papildu instrumenti ES pilsētu un reģionu atbalstam to sadarbības projektos, galveno uzmanību pievēršot projektu ilgtspējai, drošībai un tādu kopīgu pasākumu veicināšanai, kas stimulē un stabilizē to īstenošanu ilgtermiņā;

22. ierosina projektus, labas prakses apmaiņu un citus pasākumus vērstīt jo īpaši uz jauniešu stāvokļa stabilizēšanu un sieviešu – gan individuāli, gan kā grupas – vietas uzlabošanu sabiedrībā (9), šajā nolūkā izmantojot arī vienādranga īstenošanu, kas pavērtu personiskās attīstības iespējas un stiprinātu šo cilvēku pašāvēību uz labāku nākotni, kā arī viņu spēju veicināt savas tuvākās vides ilgtspēji;

23. uzskata, ka mazie un vidējie uzņēmumi ir funkcionējošas, mūsdienīgas un stabilas pilsoniskās sabiedrības pamats, tāpēc ierosina papildus projektiem, kas būtu vērsti uz atbalstu šādu uzņēmumu veidošanai Āfrikā, īstenojot tādas pasākumus kā stažēšanās Eiropas Savienībā, darbinieku apmaiņa, potenciāla Eiropas un Āfrikas kopuzņēmumu veidošana un citas darbības, kas varētu palielināt nodarbinātību mazajos uzņēmumos;

24. apzinās, ka, no vienas puses, ir nepieciešams atbalstīt vietējos risinājumus nodarbinātības, uzņēmējdarbības, veselības, vides aizsardzības un citās darbības jomās, taču, no otras puses, ir jā rūpējas arī par savstarpējās tirdzniecības, uzņēmējdarbības un sadarbības stiprināšanu starptautiskā līmenī;

25. piezīmē, ka visi pasākumi ir vērsti uz indivīdu, ģimeņu un konkrētu vietējo kopienu dzīves kvalitātes uzlabošanu ar mērķi veicināt vidusslāņa izaugsmi, jo tas ir stabilas un veselīgas sabiedrības mugurkauls;

26. apzinās, ka projektu panākumi ilgtspējīgas attīstības atbalstīšanā ir jāpapildina ar informatīviem pasākumiem par Eiropas Savienības, tās dalībvalstu un vietējo un reģionālo pašvaldību pieredzi, kas var noderēt vietējiem partneriem. Ir svarīgi arī meklēt vietējās kontaktpersonas, kas varētu strādāt īstenotajos projektos vai arī palīdzēt jauniešiem, skolām un interešu pārstāvības organizācijām atrast partnerus, kas būtu piemēroti pieredzes apmaiņai, apmaiņas praksei utt.;

27. ierosina pēc iespējas plašākai uzticamākās informācijas izplatīšanai izmantot pieejamās komunikācijas tehnoloģijas un sociālos tīklus un to darīt maksimāli personalizētā veidā, balstoties uz Eiropas Savienības un reģionu oficiālajiem avotiem, lai mazinātu nepatiesas informācijas un dezinformācijas ietekmi gan ES, gan Āfrikas valstīs;

28. uzskata, ka ciešākas attiecības un sadarbība starp Eiropas Savienības un Āfrikas Savienības reģioniem nākotnē var kļūt par pamatu tam, lai šīs attiecības varētu pāriet augstākā kvalitātē arī ikvienas Eiropas Savienības un Āfrikas Savienības dalībvalsts līmenī. Jaunas un ciešākas partnerattiecības starp vienlīdzīgiem dalībniekiem var kļūt par pamatu arī citu būtisku sadarbības veidu izmantošanai un pakāpeniskai ekonomiskai un sociālai attīstībai, kas veicinās arī migrācijas spiediena mazināšanos;

(7) Nikosijas iniciatīva: <https://cor.europa.eu/lv/our-work/Pages/Libya.aspx>

(8) ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>

(9) Mo Ibrahim fonda ziņojums: https://mo.ibrahim.foundation/sites/default/files/2020-01/2019_Forum_Report_2.pdf

Izmēģinājuma projekti kā elements, kas nepieciešams, lai praksē pārbaudītu šī atzinuma teorētiskos pieņēmumus

29. apstiprina savu pārliecību, ka Eiropas Savienībai būtu jādomā globāli un jārikojas vietējā mērogā, un uzskata, ka šā plāna pamatpieejai vienmēr vajadzētu būt augšupējai. Tāpēc ar mērķi nodrošināt pasākumu un projektu veiksmīgu īstenošanu sadarbībā ar Āfrikas partneriem šajā atzinumā ir uzsvērtā nepieciešamība izmantot Eiropas reģionālo un vietējo pašvaldību pieredzi, kā arī uzņēmumu un ekspertu pieredzi;

30. šā atzinuma mērķis ir maksimāli veicināt Āfrikas valstīs esošo pilsētu un vietējo kopienu sabiedrības ilgtspējīgu attīstību, tādēļ aicina iespējami drīzāk uzsākt izmēģinājuma projektus un citus ar tiem saistītos pasākumus, kas nepieciešami veiksmīgai ilgtermiņa atbalsta ieviešanai, – tām Āfrikas valstīm, kurās politisku un drošības apsvērumu dēļ tas ir iespējams –, lai mazinātu interesi par neatbilstīgu migrāciju ne tikai uz Eiropas Savienību, bet arī Āfrikas iekšienē.

Briselē, 2020. gada 12. februārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Virzībā uz ilgtspējīgām apkaimēm un mazām kopienām – vides politika pašvaldībām pakārtotā līmenī”

(2020/C 141/07)

Ziņotājs:

Gaetano ARMAO (IT/PPE), Sicīlijas reģiona padomes priekšsēdētāja vietnieks un par ekonomiku atbildīgais padomes loceklis

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ**EIROPAS REĢIONU KOMITEJA****A. Izpratne par ilgtspējīgām apkaimēm un mazām kopienām**

1. atzinīgi vērtē ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) integrējošo raksturu un it īpaši 11. mērķi “Ilgtspējīgas pilsētas un kopienas”, kas aicina veidot “iekļaujošas, drošas, pielāgoties spējīgas un ilgtspējīgas” apdzīvotas vietas;
2. vēlas uzsvērt demokrātiskas un iekļaujošas daudzlīmeņu pārvaldības būtisko nozīmi visu līmeņu partnerībā, kurā atbilstošā gadījumā iesaistīti arī pašvaldībām pakārtotie līmeņi, ja attiecīgajās teritorijās pastāv dažādi modeļi un vienības ar vairāk vai mazāk oficiālām struktūrām, kompetenci un resursiem; to iesaistīšana daudzlīmeņu pārvaldībā varētu būt ļoti noderīga, lai sniegtu ieguldījumu politikas pasākumu izstrādē un efektīvā īstenošanā, kā arī demokrātijas sistēmas kā tādas leģitimitātes nodrošināšanā; norāda, ka tas īpaši attiecas uz politikas jomām, kuru mērķis reaģēt uz nopietnām iedzīvotāju problēmām un kurās gan problēmas, gan politikas risinājumi būtiski ietekmē iedzīvotāju dzīvi, piemēram, vides jautājumi un klimata pārmaiņas;
3. atgādina par daudziem pašreizējiem centieniem veicināt kopienu ilgtspēju, pārveidojot sabiedrību, lai novērstu jaunus sociālās, ekonomiskās un ekoloģiskās nevienlīdzības veidus. Kā piemērus var minēt ES pilsētprogrammu un tās partnerības, Leipcigas hartu par ilgtspējīgām Eiropas pilsētām, Ālborgas hartu un saistības, Basku deklarāciju, Jauno pilsētprogrammu un daudzas citas iniciatīvas;
4. saskaņā ar Komitejas 1. prioritāti laikposmam no 2015. līdz 2020. gadam “Izveidot darbvietas un nodrošināt ilgtspējīgu izaugsmi pilsētās un reģionos, lai nodrošinātu labāku dzīves kvalitāti iedzīvotājiem” aicina atbalstīt ilgtspējīgu kopienu koncepciju, kas aptver visas teritorijas šajās kopienās un arī nodrošina, ka mazāk turīgas teritorijas var saņemt nepieciešamās iespējas ilgtspējīgu risinājumu izstrādei;
5. uzsver, ka ilgtspējīgu kopienu koncepcijai, kas apvieno sociālus un ekoloģiskus mērķus, jābūt vērstai uz trūcīgo vai neaizsargāto teritoriju atveseļošanu, kā norādīts Komitejas atzinumā par tematu “Septītā vides rīcības programma un ilgtspējīgas pilsētas”;
6. norāda uz RK atzinumu “Ceļā uz astoto vides rīcības programmu”, kura mērķis ir nodrošināt, ka ES vides politikā tiek ņemtas vērā visu veidu kopienu vajadzības;
7. uzskata, ka daudzu ar vidi saistītu ES un valstu politikas pasākumu sekmīga īstenošana ir atkarīga no tā, cik ieinteresētas ir un kādu ieguldījumu sniedz pašvaldību līmenim pakārtotās kopienas;
8. uzskata, ka svarīgas ar vidi saistītas iezīmes pastāv gan pašvaldību, gan tām pakārtotā līmenī. Vides jautājumi dažādas pašvaldību līmenim pakārtotas kopienas var ietekmēt atšķirīgi. Komiteja uzsver, ka tādēļ ir svarīgi katrā līmenī izstrādāt holistisku pieeju, pienācīgi ņemot vērā attiecīgajam līmenim raksturīgās/atšķirīgās situācijas, kuru dēļ, iespējams, ir vajadzīgi īpaši risinājumi un ieguldījumi;
9. norāda, ka dalībvalstīs atbildību par pašvaldībām pakārtotajām kopienām un to iesaistīšanu uzņemas tas pārvaldības līmenis, kas atbild par pašvaldībām pakārtoto līmeni. Attiecīgās vietējās un reģionālās pašvaldības uzņemas lielu atbildību par visu savu teritoriju, un tas ir jāņem vērā. Komiteja aicina šīs pašvaldības rūpēties par to, ka saistībā ar vides politikas īstenošanu tiek aktīvi iesaistīts un atbalstīts pašvaldībām pakārtotais līmenis un ka iedzīvotājiem tiek dota iespēja uzlabot savu kopienu ilgtspēju;

10. atzīst, ka, runājot par šāda veida kopienām, tiek izmantota daudzveidīga terminoloģija, tostarp ciems, apkaime, apgabals, administratīvais rajons, rajons, ciemats, draudze, pagasts. Šie jēdzieni var attiekties uz administratīvām vienībām vai kopienām, kurām nav administratīvas lomas. Tāpēc šajā atzinumā līdzvērtīgi tiek izmantoti formulējumi "par pašvaldībām zemāks līmenis" un "pašvaldībām pakārtots līmenis";

11. atzīst, ka mazas kopienas darbojas atšķirīgos apstākļos, proti, gan pilsētu un lauku rajonos, blīvi apdzīvotās un mazapdzīvotās teritorijās, kā arī turīgās un trūcīgās teritorijās;

12. visnotaļ uzsver nepieciešamību ņemt vērā to teritoriju sevišķo situāciju, kuras saskaras ar īpašām vides problēmām. Tā kā tās ir nošķirtas teritorijas, tām dažkārt ir unikālas dabas iezīmes, kas tām piešķir nesamērīgu ekoloģisko nozīmi:

- a) mazas salas var būt fiziski nodalītas no pārējās tās pašvaldības teritorijas, kurā tās ietilpst, un tas kavē piekļuvi pakalpojumiem un lēmumu pieņemšanas procesiem, rada lielu atkarību no ārējiem resursiem un vāju administratīvo autonomiju. Būtu jāveicina un jāizvērsī sadarbība ar RK starpreģionālo grupu "Salu reģioni", kā arī ar citiem tīkliem, piemēram, tīklu "Tīra enerģija ES salām", Eiropas Mazo salu federāciju, Eiropas Mazo salu tīklu un iniciatīvām, kas saistītas ar jaunizveidoto Vidusjūras reģiona salu koncepciju;
- b) reti apdzīvoti un nepietiekami apdzīvoti apvidi bieži atrodas lielā attālumā no pārējās pašvaldības. Būtu jāveicina un jāizvērsī sadarbība ar esošajiem tīkliem, piemēram, ar Ziemeļu reģionu mazapdzīvotu teritoriju tīklu, Dienvidu reģionu mazapdzīvotu apgabalu tīklu un *Euromontana*;
- c) pašvaldībām pakārtota līmeņa kopienas, kas dzīvo apgabalos, kuriem ir īpašs ģeogrāfiskais profils, piemēram, kalnu vai ezeru teritorijās;

13. atzīst mazu pašvaldību nozīmi, taču uzsver, ka šajā atzinumā uzmanība tiek pievērsta mazām kopienām, kas atrodas zem pašvaldības līmeņa un saskaras ar dažādām problēmām. Pašvaldību līmenim pakārtotās kopienās, iespējams, nav i) vēlētu pārstāvju, kas uzrauga projektu ietekmi uz vidi, lai nodrošinātu atbilstību ES vides tiesību aktiem; ii) sabiedrisku forumu, kuros apspriest līdzdalību ES projektos vai pasākumos vai to, kā ES politiku īstenot vietējā līmenī; un iii) budžeta, lai segtu pat minimālas izmaksas vai finansētu tehniskas konsultācijas, kas nodrošina zinātību par to, kā piekļūt ES finansējumam;

14. uzsver pašvaldībām pakārtotā līmenī pastāvošo institucionālo veidojumu daudzveidību – līdztekus oficiālajām publiskajām iestādēm pastāv arī citi līdzdalības veidi, ko organizē publiskās iestādes, vietējās komitejas un aktīvistu grupas vai sadarbībā ar tām;

15. uzsver, ka dalībvalstu teritorijās pašvaldībām pakārtotajam līmenim ir raksturīgi daudzi dažādi organizatoriskie veidi un bieži vien tam ir mazāk formāla organizācija un tāpēc tas paver lielas iespējas izmēģināt līdzdalības veidus un demokrātijas pieejas, lai izstrādātu jaunus iesaistes un komunikācijas veidus (piemēram, dzīvojamo rajonu kopienas, ciemata komitejas, līdzdalības laboratorijas un forumi); atgādina, ka šajā ziņā it īpaši vides un klimata pārmaiņu pasākumi paver ļoti plašas iespējas iesaistīt iedzīvotājus;

16. atzīst vietējo iedzīvotāju brīvprātīgo organizāciju nozīmi mazu kopienu vietējās apvienībās un komitejās, kuru mērķis ir strādāt pie viena vides jautājuma vai plašākā mērogā, lai veicinātu ilgtspējas nodrošināšanas pasākumus. Lai arī šīs grupas var apvienot resursus, prasmes, enerģiju un motivāciju, to iespējas var palielināt vietējās un reģionālās pašvaldības, sniedzot tehnisko un finansiālo atbalstu, kā arī regulāras konsultācijas;

B. Veidi, kā stiprināt vides politiku pašvaldībām pakārtotā līmenī

Visas piemērošanas jomas

Virzība uz zemu emisijas līmeni

17. norāda, ka pašvaldību līmenim pakārtotas kopienas parasti ir tās, kas visvairāk cieš no vides problēmām, piemēram, sliktas gaisa kvalitātes vai trokšņa, jo tām ir maza kontrole pār lēmumiem, kuri saistīti ar transportu un mobilitāti, un norāda, ka šīs problēmas visās teritorijās neizpaužas vienādi. Lai būtu iespējams veikt pielāgotus pasākumus un risinājumus, ir svarīgi vides uzraudzības mehānismos datus iedalīt pa teritorijām, kas atrodas zem pašvaldību līmeņa;

18. atbalsta centienus izstrādāt saskaņotu satvaru, kurā iekļautas pamatnostādnes un kurš paredzēts kopienām, kas atrodas zem pašvaldību līmeņa, un it īpaši salām, lai palīdzētu šajās kopienās ierobežot klimata pārmaiņas un veicinātu to pāreju uz tīru enerģiju, kura iegūta no atjaunojamiem energoresursiem. Ierosmi varētu smelties no centieniem Salu pakta integrēt Pilsētas mēru pakta klimata pārmaiņu jomā, kā arī no pašreizējām iniciatīvām, piemēram, iniciatīvas “Tīra enerģija ES salām” un *Interreg* projekta “Apkaimes, kas risina klimata jautājumus”;

Uz dabas resursiem balstīta attīstība

19. mudina dabas teritoriju apsaimniekošanā iesaistīt mazas kopienas (it īpaši salas, kalnu vai lauku kopienas), jo šo teritoriju robežas bieži vien neatbilst pašvaldību robežām. Šāda iesaistīšana varētu palielināt vietējo dalībnieku atbildību par vides politikas izvēli un mazināt konfliktus saistībā ar tādiem jautājumiem kā zemes izmantošana. Veicinot līdzdalību, varētu vēl vairāk palielināt informētību par sociālajiem un ekonomiskajiem ieguvumiem, kas saistīti ar aizsargājamām dabas teritorijām – *Natura 2000* vai citām teritorijām;

20. aicina palielināt pašvaldību līmenim pakārtoto kopienu lomu pasākumos, kuru mērķis ir īstenot uz dabas resursiem balstītus risinājumus, tostarp zaļos koridorus vai ailes, kokus pilsētās, kā arī piepilsētu dabas teritorijas. Šie pasākumi būtu jāveic ar mērķi nodrošināt taisnīgu pieeju dabai un tās sniegtajiem ieguvumiem tādās jomās kā cilvēka veselība, klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās tām, kā arī lielāka noturība pret cilvēka izraisītām vai dabas katastrofām;

Aprites ekonomikas attīstība

21. aicina attiecīgos pārvaldes līmeņus sniegt pielāgotu tehnisko atbalstu mazām kopienām, lai tās varētu pārņemt notekūdeņu un atkritumu ilgtspējīgas apsaimniekošanas praksi un risināt arī jūras un piekrastes piesārņojuma problēmu, īstenojot bezatkritumu vides stratēģijas, un aicina veicināt pašreizējās iniciatīvas, piemēram, ESAO projektu, ar ko atbalsta pilsētu un reģionu virzību uz aprites ekonomiku;

22. mudina izstrādāt pasākumus, kuru mērķis ir atbalstīt sociāli novatorisku praksi pašvaldību līmenim pakārtotās kopienās, sākot no aizdošanas grupām, kurām ir kopīgi vietējā līmeņa mērķi un instrumenti, un beidzot ar remonta grupām, kas saviem dalībniekiem dod iespēju labot priekšmetus, kuri pretējā gadījumā tiktu izmesti;

Noturīga attīstība

23. aicina plašāk īstenot mikroklimata ietekmēšanas pasākumus, jo šādi risinājumi paver iespēju pielāgoties klimata pārmaiņām, jo īpaši, blīvi apdzīvotā pilsētu apkaimē. Tie var būt gan izmaksu ziņā nedārgi risinājumi, gan arī sarežģītāki risinājumi visas apkaimes līmenī, piemēram, ēku atvienošana no notekcaurulēm, lai uzlabotu lietus ūdens apsaimniekošanu. Ar šādiem pasākumiem, mazinot spiedienu uz kritisko infrastruktūru, var palielināt noturību tajās pašvaldību līmenim pakārtotajās teritorijās, kas ir jutīgas pret dabas katastrofām;

24. mudina RK locekļus veicināt tādu reģeneratīvu pārtikas sistēmu ieviešanu, kas rada ekoloģiskus, ekonomiskus un sociālus ieguvumus gan pašvaldībām pakārtotās teritorijās, gan ārpus tām (piemēram, vietējo skolu vai kopienu dārzi, kopienas atbalstīta lauksaimniecība vai novatoriskas lauksaimniecības metodes);

25. uzsver, ka ilgtspējīgs tūrisms sniedz iespējas mazu kopienu izaugsmei, kā norādīts Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta ziņojumā *Sparsely populated and under-populated areas* (“Reti apdzīvoti un nepietiekami apdzīvoti apgabali”) un iepriekšējos RK atzinumos par tūrismu ⁽¹⁾ un kultūras mantojumu ⁽²⁾;

Taisnīga un uz cilvēkiem orientēta attīstība

26. mudina Eiropas Savienību atzīt, ka dažādie un novatoriskie līdzdalības demokrātijas veidi veicina ilgtspējīgu kopienu attīstību, it īpaši, pašvaldībām pakārtotā līmenī. Šo potenciālu varētu vēl vairāk nostiprināt, demokrātiskās inovācijas elementu izteikti ņemot vērā attiecīgajos ES vides politikas pasākumos vai kā ES projektu atbalsta elementu;

27. norāda uz sekmīgajiem un ilgtermiņa pūlīņiem īstenot programmu *Local Agenda 21* (LA21), kas ir izejas punkts centieniem vides politikā iekļaut pašvaldībām pakārtoto līmeni. Veicinot metožu, instrumentu un paraugprakses apmaiņu, LA21 iniciatīvas pēdējās desmitgadēs ir sniegušas atbalstu vietējām pašvaldībām, kuras vēlas īstenot stratēģijas un pasākumus vietējās ilgtspējas veidošanai;

⁽¹⁾ NAT-VI/009 (OV C 185, 9.6.2017., 15. lpp.).

⁽²⁾ SEDEC/VI-035 (OV C 361, 5.10.2018., 31. lpp.).

Politikas veidošana

Atzīšana

28. pauž stingru pārliecību, ka ES vides politikas izstrādē un īstenošanā būtu jāņem vērā mazu un pašvaldībām pakārtotu kopienu īpašās vajadzības un ieguldījums;

29. ierosina noteikt mehānismus, kas dod iespēju RK atzinumu izstrādē ņemt vērā jautājumus, kuri skar pašvaldību līmenim pakārtotas kopienas, un vērst uz tiem ES iestāžu un struktūru uzmanību, kā arī veidot ciešāku sadarbību ar attiecīgajām organizācijām un tīkliem, kas iesaista pašvaldību līmenim pakārtotas struktūras vai tās pārstāv ES līmenī;

30. mudina RK locekļus individuāli sadarboties ar kopienām, kas viņu teritorijās ir pakārtotas pašvaldību līmenim, un debatēs Reģionu komitejā dalīties ar savu pieredzi un to integrēt savā darbā, it īpaši RK atzinumos, kā arī izmantot to savstarpējā apmaiņā un, iespējams, tehniskajā platformā sadarbībai vides jomā (Vides ĢD un Eiropas Reģionu komiteja);

31. vēlas RK prioritātēs laikposmam pēc 2020. gada iekļaut skaidru norādi uz kopienām, kas atrodas pašvaldībām pakārtotā līmenī;

32. atgādina par Līguma par Eiropas Savienības darbību 174. pantā minēto Savienības vispārējo apņemšanos veicināt sociālo, ekonomisko un ekoloģisko kohēziju, it īpaši ar mērķi samazināt dažādu reģionu (gan salās, gan kontinentālajā daļā) attīstības līmeņa atšķirības, un uzsver, ka šajā ziņā nozīmīga loma ir tiem pārvaldības līmeņiem, kas ir pakārtoti pašvaldībām;

33. ierosina izvērtēt iespēju paplašināt pilnvaru sadalījuma (*Division of Powers*) portālu, atbilstošā gadījumā katras attiecīgās dalībvalsts sadaļā pievienojot papildu iedaļu par vienībām, kas atrodas zem vietējā līmeņa, un sākot ar analīzi par to lomu vides un klimata pārmaiņu politikā;

34. aicina Eiropas Komisiju izvērtēt iespēju izveidot balvu "Ilgtspējīga apkaime", lai mudinātu vietējās kopienas iesaistīties savu teritoriju pārvaldībā, un apsvērt iespēju organizēt vienu vai vairākus pasākumus, kuru mērķis ir veicināt mijiedarbību ar mazām kopienām, piemēram, ikgadēju Eiropas dienu "Ilgtspējīgi ciemati un apkaimes";

Izpratnes vairošana

35. vēlas veicināt to, lai citas ES iestādes un struktūras vairāk atzītu pašvaldībām pakārtotā līmeņa nozīmi vietējā vides politikā. Šajā saistībā Komiteja varētu rosināt, ka pašvaldībām pakārtotais līmenis ir jāņem vērā turpmākajos politikas dokumentos un ES iestāžu un struktūru pašreizējo stratēģiju pārskatīšanā;

36. iesaka palielināt informētību par pašvaldībām pakārtoto līmeni, izmantojot ES pētniecības un inovācijas projektus ("Apvārsnis 2020" un "Apvārsnis Eiropa"), kā arī sadarbojoties ar Eiropas Vides aģentūru (EVA) un ES pētniecības dienestiem;

37. apņemas veidot dialogu ar Eiropas Komisiju, tostarp saistībā ar tehnisko platformu sadarbībai vides jomā, lai nodrošinātu, ka mazās kopienas, kas atrodas zem pašvaldības līmeņa, tiek pienācīgi ņemtas vērā konkrētu ES vides politikas pasākumu īstenošanā. Šajā saistībā varētu izmantot ENV ĢD un citu ģenerāldirektorātu pašreizējo veikumu, lai sniegtu pamatnostādnes un instrumentus, kas orientēti uz mazām kopienām un apkaimi;

Komunikācija un informācijas izplatīšana

38. piekrīt apsvērt iespēju RK tīmekļa vietnē iekļaut materiālus, kas ir ES tīklu rīcībā un attiecas uz pasākumiem, par kuriem mazām kopienām ir īpaša interese – proti, tīmekļa vietnē sniegt informāciju par tīkliem, programmām un pasākumiem, kā arī apkopot attiecīgo pieredzi;

39. apņemas izvērtēt to, kā var veicināt mazās kopienās veiksmīgi īstenoto vides pasākumu atzīšanu, norādot uz paraugpraksi un veicinot ilgtspējīgu risinājumu izplatīšanu. Šajā saistībā Komiteja arī apsvērs iespējas nodrošināt integrāciju ar pašreizējām atzīšanas sistēmām un ES līmeņa balvām, ņemot vērā praksi, kas saistīta ar tādām balvām kā "Eiropas Zaļā galvaspilsēta", "Eiropas zaļā lapa", *Natura 2000*, "Pārveidi veicinošs pasākums", kā arī "Eiropas nedēļas atkritumu samazināšanai" balvām;

40. uzsver, ka, nosakot tematus vai programmu regulāriem ES līmeņa pasākumiem vides jomā, piemēram, "Zaļajai nedēļai", "Eiropas nedēļai atkritumu samazināšanas jomā" vai "Eiropas Reģionu un pilsētu nedēļai", ir svarīgi darba kārtībā iekļaut jautājumu par vides politikas īstenošanu pašvaldību līmenim pakārtotās kopienās;

41. atbalsta IKT pielāgotu izmantošanu, lai pašvaldību līmenim pakārtotas kopienas labāk savienotu gan savstarpēji, gan ar to attiecīgajām vietējām pašvaldībām, tādējādi veicinot demokrātisku līdzdalību un lēmumu pieņemšanu;

Finansējums

42. uzsver, ka ir svarīgi dalībniekiem, kas darbojas pašvaldību līmenim pakārtotās kopienās, dot iespējas piekļūt ES finansējuma programmām. Dažas no tām jau ir vērstas uz apkaimes līmeni, piemēram, programma *URBACT*, kas veicina Eiropas mēroga apmaiņu un mācīšanos virzībā uz ilgtspējīgu pilsētvides attīstību. Šajā saistībā Komiteja aicina nodrošināt atbilstošu apmācību pašvaldību līmenim pakārtoto kopienu darbiniekiem, lai nodrošinātu ES finansējuma efektīvu izmantošanu;

43. uzskata, ka sabiedrības virzīta vietējā attīstība un *LEADER* rīcības grupas ir īpaši instrumenti, kas dod iespēju labāk mobilizēt un iesaistīt pašvaldībām pakārtoto līmeni pasākumos, kuru mērķis ir veicināt ilgtermiņa attīstību un sasniegt stratēģijas "Eiropa 2020" mērķus;

44. mudina Eiropas Komisiju izvērtēt, kā vislabāk nodrošināt, ka mazās kopienas var sniegt ieguldījumu ES finansētos projektos, kas veicina ilgtspējību pašvaldībām pakārtotā līmenī, un kā šīs kopienas var izmantot šo projektu sniegtos ieguvumus. To varētu panākt, izmantojot šādus elementus: i) iekļaut pamatnostādņu dokumentos un rokasgrāmatās konkrētas norādes uz mazām kopienām; ii) sagatavot un publicēt uzaicinājumus izteikt ieinteresētību, kas īpaši paredzēti kopienām, kuras darbojas pašvaldībām pakārtotā līmenī, un/vai tām paredzētas darba programmas; un iii) vienkāršot un racionalizēt finanšu un atbilstības noteikumus, lai veicinātu un atvieglotu šo kopienu līdzdalību (piemēram, līdzekļu atkārtota piešķiršana) un tādējādi Eiropas Savienībā veicinātu vispārēju harmonisku attīstību (LESD 174. pants).

Briselē, 2020. gada 12. februārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Intelektuālā darbaspēka emigrācija Eiropas Savienībā: šīs problēmas risināšana visos līmeņos”

(2020/C 141/08)

Ziņotājs: Emil BOC (RO/PPE), Klužas-Napokas mērs

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. uzsver, ka iedzīvotāju un darba ņēmēju pārvietošanās brīvība ir iekšējā tirgus pamats un viena no galvenajām brīvībām, kas ir atzīta Eiropas Savienības līgumos. Iedzīvotājiem un darba ņēmējiem ir jābūt iespējai brīvi pārvietoties ES teritorijā; tomēr viņiem būtu jāpārvietojas tāpēc, ka viņi to vēlas, nevis tāpēc, ka viņus no reģioniem izstumj arī nepietiekamas ekonomiskās iespējas;
2. norāda, ka galvenais uzdevums ir panākt juridisku un politisku līdzsvaru starp diviem ES pamatprincipiem – darbaspēka pārvietošanās brīvību un reģionu ekonomisko un sociālo konvergenci;
3. atzīmē, ka intelektuālā darbaspēka emigrācija Eiropas Savienībā ir sarežģīta problēma, un šajā saistībā aicina Savienību un dalībvalstis īstenot pragmatisku politisko rīcību. Šai rīcībai vajadzētu būt vērīgai uz visiem intelektuālā darbaspēka emigrācijas aspektiem (piemēram, intelektuālā darbaspēka imigrācija, intelektuālā potenciāla nelietderīga izmantošana, intelektuālā darbaspēka aprīte un atpakaļimigrācija), kā arī dažādajiem (taču bieži savstarpēji saistītajiem) līmeņiem, kuros ir vajadzīga rīcība un risinājumi, – tie ir vietējais, reģionālais, valsts un pārvalstiskais (ES) līmenis;
4. uzskata, ka lēmumu pieņēmējiem visos līmeņos ir jāatzīst un piedāvātajos risinājumos jāņem vērā tas, ka intelektuālā darbaspēka emigrācija ir ne tikai tehniska rakstura jautājums, kurš jārisina ar administratīvu vai politisku rīcību, bet arī politisks jautājums. Ja tas netiks risināts, šai parādībai būs ilgstoša un pastāvīga ietekme uz ES nākotni un tā var kavēt teritoriālo kohēziju;
5. norāda, ka intelektuālā darbaspēka emigrāciju tiešā veidā izraisa starp ES reģioniem pastāvošā sociālā un ekonomiskā nelīdzsvarotība. Empīriskos pētījumos ⁽¹⁾ ⁽²⁾ ⁽³⁾ ir konstatēti vairāki motivētājfaktori, proti, reģionos, uz kuriem darbaspēks aizplūst, ir pievilcīgāks darba tirgus, daudzveidīgākas darba iespējas un labāka vispārējā dzīves kvalitāte, savukārt reģionos, no kuriem darbaspēks aizplūst, situācija ir pretēja. Tas ir vēl viens iemesls, kādēļ nākamajā daudzgadu finanšu shēmā kohēzijas politikas resursi būtu jākoncentrē nelīdzsvarotības mazināšanai starp tiem reģioniem, no kuriem darbaspēks aizplūst, un tiem, kuri to uzņem;
6. uzsver, ka būtu jānodrošina cieša saistība starp kohēzijas politiku, kuras mērķis ir novērst šo nelīdzsvarotību un veicināt vienmērīgāku ES attīstību, un pasākumiem, kas ir paredzēti intelektuālā darbaspēka emigrācijas problēmas risināšanai. Divi no stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķiem – palielināt nodarbināto personu procentuālo daļu un uzlabot sociālo iekļaušanu – ir tieši saistīti ar tādu labvēlīgu apstākļu radīšanu, kuri mazinās intelektuālā darbaspēka emigrāciju. Citi stratēģijas “Eiropa 2020” mērķi, piemēram, inovācija un cilvēku skaita palielināšana terciārajā izglītībā, varētu izraisīt intelektuālā darbaspēka imigrāciju un atgūšanu, piesaistot un stimulējot talantīgus cilvēkus;
7. norāda, ka intelektuālā darbaspēka emigrācija un ar to saistītās parādības Eiropas Savienībā ir jāsaprot un jāizvērtē saistībā ar daudzlīmeņu pārvaldību. Tas, vai daudzlīmeņu pārvaldības īpašības radīs šķēršļus vai iespējas šajā politikas jomā, būs ļoti atkarīgs no tā, kā ES un tās iestādes pildīs savu lomu kā politikas veidošanas un izvēšanas veicinātājas un koordinatores;

⁽¹⁾ Eiropas Reģionu komiteja, 2018, *Addressing brain drain: The local and regional dimension* (Darbaspēka emigrācijas problēmas risināšana: vietējā un reģionālā dimensija).

⁽²⁾ Eiropas Komisija, Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts, D direktorāts “Darbaspēka mobilitāte”, 2018. gada ziņojums par darbaspēka mobilitāti ES iekšienē.

⁽³⁾ Atoyan, R., Christiansen, L., Dizioli, A., Ebeke, C., Ilahi, N., Ilyina, A., Mehrez, G., Qu, H., Raei, F., Rhee, A. un Zakharova, D., “Emigration and Its Economic Impact on Eastern Europe” (Emigrācija un tās ekonomiskā ietekme uz Austrumeiropu), SVF darbinieku diskusijas piezīmes, 2016. gada jūlijs.

8. norāda, ka intelektuālā darbaspēka emigrācijas problēmas plašās un nopietnās ietekmes dēļ tā bieži tiek uzskatīta par valsts vai pārvalstiskā līmeņa politikas problēmu, taču to var sekmīgi risināt vietējā līmenī. Šajā saistībā liela nozīme ir vietējām un reģionālajām pašvaldībām, jo intelektuālā darbaspēka emigrācija tiešā veidā ietekmē vietējās kopienas, – gados jauna un izglītota darbaspēka zaudēšana ir milzīgs izaicinājums vietējām kopienām visā ES;

9. atzīmē, ka dalībvalstu vietējās pašvaldības ir vispiemērotākais līmenis, kurā izstrādāt un īstenot politikas pasākumus intelektuālā darbaspēka emigrācijas jomā. Vietējās kopienas ir sistēmas ar relatīvi skaidrām robežām, un tas ļauj vieglāk analizēt šo problēmu un izstrādāt pielāgotus risinājumus. Turklāt vietējās pašvaldības var ērtāk uzraudzīt un izvērtēt vietējā līmenī īstenotu politikas pasākumu panākumus;

10. norāda, ka šādu valsts līmenim pakārtoto līmeņu pārvaldes iestāžu pieredze un spējas var sniegt būtisku ieguldījumu ES politikas veidošanā;

11. uzskata, ka vietējo pašvaldību tiešajā pieredzē intelektuālā darbaspēka emigrācijas problēmas risināšanā varētu būt atrodami veiksmes stāsti un paraugprakse, kas palīdzētu izstrādāt saskaņotu politiku ES līmenī. Vietējās un reģionālās pašvaldības var rīkoties plašāk par politikas jautājumu vispārīgu un abstraktu definīciju un nodrošināt konkrētus un efektīvus risinājumus. Tām ir labāk jāizprot centieni un iniciatīvas, kuru mērķis ir risināt intelektuālā darbaspēka emigrācijas problēmu ārpus to pārstāvēto kopienu administratīvajām robežām, un jāiesaistās reģionālā un starpreģionālā sadarbībā;

12. norāda, ka reģioni, no kuriem aizplūst darbaspēks, un reģioni, uz kuriem aizplūst darbaspēks, saskaras ar atšķirīgām problēmām, tādēļ tās ir atbilstīgi jārisina. Šis nošķirums ir svarīgs, jo ar pārvalstiskā līmeņa politikas pasākumiem būtu jārod visām pusēm izdevīgi risinājumi vai vismaz jāierobežo situācijas, kurās zaudētāji ir gan reģioni, no kuriem darbaspēks aizplūst, gan reģioni, uz kuriem tas dodas (intelektuālā potenciāla izšķērdēšana);

13. vērš uzmanību uz risku, ko intelektuālā darbaspēka emigrācija rada Eiropas projekta stabilitātei ilgtermiņā. Reģioni, no kuriem darbaspēks aizplūst, ir strupceļā: tiem ir vajadzīga konverģence (lai novērstu atpalicību no reģioniem, uz kuriem darbaspēks aizplūst), taču tie zaudē kvalificētu darbaspēku. Ilgtermiņā jebkādas izmaiņas vai pāreja uz ilgtspējīgu un konkurētspējīgu ekonomikas modeli, kura pamatā ir zināšanu ekonomika un produkti ar augstu pievienoto vērtību, šķiet ļoti grūti sasniedzama, ja atšķirības starp abiem reģionu veidiem palielinās. Ja šī problēma netiks risināta, šīs atšķirības palielināsies vēl vairāk un izveidosies “sabrukuma” apburtais loks. Saskaņā ar globālās konkurētspējas indeksu ES austrumu un dienvidu dalībvalstis pašlaik ierindojas to pasaules valstu vidū, kurām ir vislielākās grūtības noturēt talantīgus cilvēkus;

14. norāda: lai arī ES iestādes ir ieviesušas mehānismus atšķirību mazināšanai, tie ir bijuši tikai daļēji efektīvi. Tā kā intelektuālā darbaspēka emigrācija pastiprinās un, ņemot vērā tās ģeogrāfisko un ekonomisko dimensiju, ir vajadzīga cita veida iniciatīva vai centieni, kuri tieši pievērstos emigrācijas dzinējfactoriem, kas izriet no reģionu, no kuriem darbaspēks aizplūst, īpašajām izaugsmes trajektorijām, kas šos reģionus padara nepietiekami pievilcīgus labi izglītojamam darbaspēkam;

15. norāda, ka viena no problēmām, kas saistīta ar intelektuālā darbaspēka emigrāciju, ir plaša starp izglītību un darba tirgu. Izglītība acīmredzami ir joma, kurā uzlabojumi var palīdzēt mazināt intelektuālā darbaspēka emigrācijas nelabvēlīgās sekas. Vietējām un reģionālajām pašvaldībām sadarbībā ar valsti un Eiropas iestādēm būtu tam jāpievērš lielāka uzmanība. Turklāt izglītības sistēmās ir jāņem vērā darba tirgus mainīgā dinamika un pieaugošā daudzveidība, lai nodrošinātu atdevi no ieguldījumiem valsts vai reģiona cilvēkkapitālā, kas intelektuālā darbaspēka emigrācijas dēļ tiek zaudēts;

16. vērš uzmanību uz parādību, kas ir rūpīgi jāuzrauga, proti, mājās atstātie bērni, kuru vecāki labāka darba meklējumos devušies uz ārvalstīm. Šī problēma tieši izriet no intelektuālā darbaspēka emigrācijas, un tai ir ilgtermiņa ietekme;

17. uzsver, ka *Erasmus+*, *ESF+* un līdzīgas programmas palīdz radīt akadēmiskas un profesionālas iespējas talantīgiem cilvēkiem un iespējas veidot starptautiskus sadarbības tīklus un partnerības visā Eiropā, nevis tikai dažos reģionālos centros, kā arī atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanu praksē. Jaunās Komisijas atbalsts programmas *Erasmus+* budžeta palielināšanai ir solis pareizajā virzienā;

18. uzskata: lai risinātu intelektuālā darbaspēka emigrācijas problēmu, ir vajadzīga spēcīga vadība un dažādu centienu koordinācija visu valstu jurisdikcijās. Svarīgākais ir atrast konkrētus veidus, kā izveidot sadarbības tīklus, cīnīties pret populistisku politisko diskursu un stiprināt Eiropas integrāciju. Turpmākajiem pasākumiem dalībvalstu un ES līmenī vajadzētu būt vēršamiem uz vietējā līmeņa centienu koordinēšanu un veicināšanu/atbalstīšanu, panākot vienprātību par to, kā intelektuālā darbaspēka emigrācijas jautājums būtu jāanalizē un jārisina, lai rastu visām ieinteresētajām personām izdevīgu risinājumu;

19. uzsver, ka attiecībā uz intelektuālā darbaspēka emigrāciju ir jānoskaidro vairāki stratēģiskie pamatjautājumi, lai lēmumu pieņēmēji varētu izvairīties no publiskās politikas pasākumu nevajadzīgas dublēšanās. Šie stratēģiskie jautājumi ir jāformulē tā, lai politikas pasākumiem būtu redzama ietekme un lai tiktu atbalstīti politikas pasākumi, kas noved pie konkrētas rīcības;

20. iesaka apzināt un īstenot dažādu veidu reaģēšanas pasākumus katram intelektuālā darbaspēka emigrācijas elementam – intelektuālā darbaspēka imigrācijai, intelektuālā potenciāla nelietderīgai izmantošanai, intelektuālā darbaspēka aprītei un atpakaļmigrācijai. Katrai no šīm jomām ir vajadzīgi atšķirīgi un konkrēti risinājumi. Ir ļoti svarīgi, lai šiem elementiem netiktu piemērota viena universāla pieeja. Pielāgotu risinājumu trūkums var novest pie plašiem un abstraktiem paziņojumiem un mērķiem, kurus ir grūti īstenot reālajā dzīvē;

21. atzinīgi vērtē to, ka daži reģioni un pilsētas jau īsteno radošus risinājumus talantīgu cilvēku piesaistīšanai un noturēšanai. Šādi politikas pasākumi ietver gan talantīgu cilvēku pārcelšanu uz šiem reģioniem/pilsētām, gan sarežģītākus pasākumus, kas ir saistīti ar starptautisku uzņēmēju tīklu attīstību. Eiropas Savienībai ir jāatbalsta programmas vai iniciatīvas, kuru mērķis ir uzlabot zināšanu apmaiņu starp dažādām Eiropas vietējām un reģionālajām pašvaldībām;

22. uzskata, ka vietējā un reģionālā līmeņa dalībniekiem ir ļoti svarīga loma intelektuālā darbaspēka emigrācijas problēmas risināšanā; augsti kvalificēta darbaspēka piesaistīšanu un noturēšanu var nodrošināt, kohēzijas politikā efektīvi izmantojot integrētās teritoriālās attīstības instrumentus;

23. uzskata, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām sadarbībā ar valsts un ES iestādēm būtu jāatbalsta politikas pasākumi un instrumenti, ar kuriem tiek attīstīta vietējā uzņēmējdarbība, pašnodarbinātība un alternatīvi uzņēmējdarbības attīstības modeļi, kas palielina to reģionu pievilcīgumu, no kuriem aizplūst darbaspēks;

24. iesaka vietējām un reģionālajām pašvaldībām, pamatojoties uz vajadzību reālistisku izvērtējumu, izveidot saikni starp sava reģiona īpašajām priekšrocībām un vajadzīgajiem talantīgajiem cilvēkiem un politikas pasākumiem;

25. iesaka vietējām un reģionālajām pašvaldībām izveidot *vietējās alianses*, kas piesaistītu visas ieinteresētās personas (publiskās iestādes, uzņēmumus, augstākās izglītības iestādes, NVO utt.), kuras spēj izstrādāt un īstenot vietējos politikas pasākumus, kas palīdz mazināt intelektuālā darbaspēka emigrāciju. Būtu jāatbalsta un jāriko regulāras attiecīgo ieinteresēto personu sanāksmes. Tās būtu jāizmanto kā forums, kas, pateicoties veiksmes stāstiem no citām vietām/jurisdikcijām, ļautu apspriest un plānot vietējai situācijai un kontekstam atbilstošus risinājumus;

26. norāda, ka stingri stratēģiskās plānošanas procesi vietējā un reģionālajā līmenī var ievērojami palīdzēt nodrošināt gan cilvēkresursu mobilitātes korelāciju ar vidēja termiņa un ilgtermiņa attīstības plāniem, gan arī stabilu pamatu sadarbībai ar citām reģionālā, valsts un Eiropas līmeņa iestādēm;

27. vēlas, lai būtu labāka izpratne par iemesliem un šķēršļiem, kas neļauj agrāk emigrējušām personām atgriezties savā izcelsmes vietā, un labāka izpratne par to, kā publiskās iestādes var palīdzēt mazināt šos šķēršļus. Tādējādi intelektuālā darbaspēka emigrācija varētu tikt pārveidota par intelektuālā darbaspēka aprīti vai atpakaļmigrāciju;

28. iesaka vietējā līmeņa rīcību integrēt un koordinēt ar dalībvalstu un ES līmeņa rīcību, vienlaikus ievērojot subsidiaritātes principu. Lai ES politika būtu sekmīga, ir svarīgi saskaņot dažādos līmeņos īstenotos pasākumus. Politikas pasākumi un programmas būtu jāizstrādā tā, lai tiktu ieviesta un veicināta koordinācija starp vietējo un reģionālo pašvaldību rīcību un dalībvalstu un ES rīcību. Tas attiecas uz visām jomām, kuras skar intelektuālā darbaspēka emigrācija (izglītība, kohēzija, reģionālā attīstība, digitalizācija utt.). ES līmenī ir jāievieš mehānisms, kas būtu īpaši paredzēts politikas pasākumu saskaņošanas un koordinēšanas veicināšanai intelektuālā darbaspēka emigrācijas jomā;

29. uzskata, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir jābūt informētām par šīs parādības mērogu un reālistiski un nopietni jāizvērtē katras tās jomas iezīmes, kuru skar intelektuālā darbaspēka emigrācija. Pierādījumos balstīta lēmumu pieņemšana un politikas veidošana ir vienīgais veids, kā izstrādāt efektīvus risinājumus. Reālistiski izvērtējot intelektuālā darbaspēka emigrācijas parādību katra reģiona līmenī, publiskās iestādes, ko skar līdzīgas vai ar minēto parādību saistītas problēmas, varēs vieglāk konkurenci nomainīt pret sadarbību, un tādējādi varētu tikt uzlabota pašreizējo centienu un pieejamo resursu koordinēšana starp visām ieinteresētajām personām;

30. uzskata, ka intelektuālā darbaspēka emigrācijas mazināšanu varētu ievērojami sekmēt ātras procedūras diplomu un prasmju/kompetences atzīšanai. Šajā sakarā, pamatojoties uz dažādām ES iniciatīvām, to skaitā gaidāmo sistēmu attiecībā uz digitāli parakstītajiem *Europass* kompetenču apliecinājuma dokumentiem, ir iespējama un vajadzīga datubāzu digitalizācija un savienojamība. Turklāt atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas iniciatīvu, kas paredz līdz 2025. gadam izveidot Eiropas izglītības telpu, kurā mācīšanos, studēšanu un pētniecību nekavētu robežas. Vienlaikus norāda, ka jāievieš mehānismi, kuri veicina intelektuālā darbaspēka apriti un atpakaļmigrāciju;

31. iesaka Eiropas Komisijai pastiprināt savus centienus, lai mazinātu reģionālās atšķirības, kas ir viens no lielākajiem intelektuālā darbaspēka emigrācijas cēloņiem. Kohēzijas fondiem ir būtiska loma tādu reģionu un jomu atbalstīšanā, kuras cieš no šādām atšķirībām. Pielāgoti politikas pasākumi un instrumenti, kas tiešā veidā novērš šīs atšķirības starp Austrumeiropas/Dienvideiropas valstīm un rietumvalstīm, kā arī starp dalībvalstu reģioniem, ir vajadzīgi, lai novērstu vienu no intelektuālā darbaspēka emigrācijas galvenajiem cēloņiem. Komisijas (*) politiskā apņemšanās nodrošināt taisnīgu minimālo algu ir ļoti svarīga – jo īpaši reģionos, no kuriem darbaspēks aizplūst, – tāpēc, ka šādi tiktu risinātas ar dzīves līmeni un darba apstākļiem saistītās problēmas un tas tieši ietekmētu dzīves kvalitāti. ES kohēzijas politikai laikposmā no 2021. gada līdz 2027. gadam vajadzētu būt uz visiem reģioniem orientētai ilgtermiņa politikai, kas koncentrētos uz ekonomisko, sociālo un reģionālo atšķirību novēršanu un ņemtu vērā partnerības principu un vietējiem apstākļiem pielāgotu pieeju. Kohēzijas politika būtu labāk jāsaskaņo ar citiem ES politikas pasākumiem, lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus. Pārvaldot kohēzijas politiku un programmas laikposmam pēc 2020. gada, ES līmenī būtu jāuzlabo dažādu finansējuma avotu vertikālā koordinēšana, lai īstermiņā un vidējā termiņā garantētu lielāku saskaņotību starp programmām dažādos pārvaldības un plānošanas līmeņos (5);

32. iesaka vietējā un reģionālajā līmenī izstrādāt un īstenot realistiskus politikas pasākumus, kas ļauj piesaistīt, noturēt un atkārtoti piesaistīt izglītotu darbaspēku. Dzīves kvalitāte ir svarīga stratēģiskā koncepcija, – tiek norādīts, ka dzīves kvalitātes uzlabošana ir ļoti spēcīgs instruments izglītota darbaspēka piesaistīšanai un noturēšanai. Dzīves kvalitāti ir ieteicams un vēlams mērit regulāri un strukturēti, lai vietējām un reģionālajām pašvaldībām nodrošinātu vērtīgu informāciju par visām jomām, kurās varētu būt vajadzīga iejaukšanās;

33. iesaka vietējā, reģionālā, valsts un ES līmeņa iestādēm koncentrēties uz funkcionālām pieejām, lai pavērstu emigrāciju pretējā virzienā un piesaistītu darbaspēku (6), – šādas pieejas ietver zināšanu ekonomikas veidošanu, reģionu pievilcīguma uzlabošanu, diasporas stratēģiju izstrādi un funkcionālas pieejas īstenošanu pilsētu pārvaldībā;

34. iesaka gādāt par to, lai vietējā, reģionālā un ES līmeņa iestādes pievērsītu īpašu uzmanību tādu strukturālu faktoru likvidēšanai, kuri saasina intelektuālā darbaspēka emigrācijas problēmu (infrastruktūra/automaģistrāles, pakalpojumu kvalitāte, piekļuve tehnoloģijām utt.);

35. uzsver, ka, balstoties uz realistiskiem izvērtējumiem, kā arī sadarbību un koordinēšanu vietējā, reģionālajā, valsts un ES līmenī, jāizstrādā integrēta Eiropas pieeja attiecībā uz intelektuālā darbaspēka emigrāciju. Tāpat arī jomās, kas ir saistītas ar intelektuālā darbaspēka emigrāciju (piemēram, izglītības, digitalizācijas, kohēzijas un ekonomikas politikas jomā), ir vajadzīgi dažādos līmeņos koordinēti politikas pasākumi;

36. uzskata, ka ir svarīgi, lai vietējās un reģionālās pašvaldības saprastu, cik nozīmīgas vietējai attīstībai zināšanu ekonomikā ir gan augstākās izglītības, gan profesionālās izglītības un apmācības iestādes. Publiskām iestādēm ir jāveido partnerības ar augstākās izglītības iestādēm un arī jābūt informētām par vajadzību tās atbalstīt, tostarp investējot vietējā infrastruktūrā. Augstākās izglītības iestāžu stratēģiskajiem mērķiem ir jābūt pēc iespējas līdzīgākiem publisko iestāžu stratēģiskajiem mērķiem;

37. norāda, ka partnerības starp privātiem uzņēmumiem (kas ir ieinteresēti pētniecībā un izstrādē), vietējām pašvaldībām un augstākās izglītības iestādēm ir svarīgs vietējās izaugsmes un attīstības dzinējspēks, kas ar MVU paredzētas stratēģijas starpniecību būtu jāiekļauj pašreizējā Komisijas mērķī, proti, atvieglojot mazu uzņēmumu iespējas kļūt par lieliem novatoriem;

(*) Ursula von der Leyen "Eiropas Savienība, kas tiecas uz augstākiem mērķiem. Mana programma Eiropai", 9. lpp.

(5) ESPON, 2019, *Addressing Labour Migration Challenges in Europe* (Darbaspēka migrācijas problēmu risināšana Eiropā), 18. lpp.

(6) Turpat, 17.–18. lpp.

38. pauž bažas par risku, ka palielināsies nevienlīdzība starp pilsētām un reģioniem, kuri saņem būtisku finansējumu no pētniecības un inovācijas pamatprogrammas, un brīdina, ka pasākumi, kuru mērķis ir mazināt atšķirības starp reģioniem, lai risinātu problēmas, tostarp demogrāfisko problēmu, un veicināt vispārēju piekļuvi programmai “Apvārsnis Eiropa” nav pietiekami ⁽⁷⁾;

39. uzskata, ka digitālā savienojamība un pārdomāta specializācija var atstāt labvēlīgu ietekmi intelektuālā darbaspēka emigrācijas jomā. Reģionālās stratēģijas attiecībā uz pārdomātu attīstību un specializāciju var tikt balstītas uz konkurences priekšrocībām, kas pastāv vai tiek radītas konkrētajā reģionā. Digitālajai savienojamībai un digitālās pratības pilnveidošanai vajadzētu būt svarīgiem elementiem jaunās Komisijas centienos atjaunināt Digitālās izglītības rīcības plānu;

40. norāda, ka vietējās pašvaldības var izstrādāt un īstenot daudzus pasākumus, lai palielinātu un attīstītu kopienu individuālo noturību, jo īpaši gadījumos, kad tās sastopas ar ekonomiskām grūtībām, piemēram, bezdarbu. Individuālo noturību, kā arī spēju pielāgoties un pārvarēt grūtības var veicināt, īstenojot, piemēram, ES prasmju stratēģijas ietvaros atbalstītās kvalifikācijas celšanas un pārkvalifikācijas programmas, uzņēmējdarbības un mazo uzņēmumu atbalsta pasākumus, izglītojošas un ar kopienu saistītas programmas studentiem un jauniešiem, kuru vecāki strādā ārvalstīs utt.;

41. iesaka Eiropas Komisijai gādāt par to, lai tā, cieši sadarbojoties ar Eiropas Reģionu komiteju, Eiropas Parlamentu un ES Padomi, aktīvi atbalstītu vietējo un reģionālo publisko iestāžu centienus intelektuālā darbaspēka emigrācijas novēršanā. Eiropas Savienība ir sarežģīts politisks un administratīvs veidojums, un ir rūpīgi jāanalizē tās pienākumi un spējas intelektuālā darbaspēka emigrācijas jomā. Diskutējot par Savienības lomu, tiks noteikti gan ES pienākumi, gan labākie instrumenti, kas ir pieejami ES līmenī.

42. uzskata, ka fakts, ka “darbinieks pēc uzturēšanās ārzemēs atgriežas savā izcelsmes valstī” ir uzskatāms par priekšrocību profesionālajā profilā, tādēļ attiecīgajā atlases procesā uz to jāvērs darba devēju uzmanība.

Briselē, 2020. gada 12. februārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁷⁾ COR-2018-03891.

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Kultūra Eiropas Savienībā, kas tiecas uz augstākiem mērķiem: reģionu un pilsētu loma”

(2020/C 141/09)

Ziņotājs:

Vincenzo BIANCO (IT/PSE), Katānijas komūnas padomes loceklis

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ**EIROPAS REĢIONU KOMITEJA**

1. uzskata, ka ir jāievieš plaša izpratne par kultūru un Eiropas kultūras daudzveidību, kas neaprobežojas tikai ar materiālā kultūras mantojuma saglabāšanu un aizsardzību un kas palīdz izprast visā Eiropas Sabiedrībā notiekošās sociālās un kultūras pārmaiņas;
2. apzinās, kāda nozīme var būt pilsētām un reģioniem plurālistiska un inovatīva kultūras redzējuma nodrošināšanā un iedzīvotāju plašākā iesaistē kultūras izaugsmes procesos, sniedzot instrumentus, kas viņiem ļauj kļūt par aktīviem dalībniekiem. Šajā sakarā Komiteja uzsver, ka ir jāaizsargā mākslinieciskās izpausmes brīvība, kas ir demokrātijas priekšnoteikums, un visu iedzīvotāju tiesības piekļūt daudzveidīgām kultūras izpausmēm, kas ir būtiski sabiedrības labklājībai⁽¹⁾. To apzinādamās, Komiteja uzskata, ka kultūras jomā veiktajiem pasākumiem ir jāveicina mākslas un kultūras spēja būt brīvam un neatkarīgam spēkam sabiedrībā; aicina visus pārvaldības līmeņus un ES iestādes atbalstīt centienus palielināt mākslinieku spējas reaģēt uz draudiem un naidu, ar ko viņi riskē saskarties publiskajā telpā;
3. aicina Komisiju iekļaut kultūru starp jaunā pilnvaru termiņa politiskajām prioritātēm un Padomi atbalstīt centienus nākamajā DFS iekļaut pienācīgus resursus, kas paredzēti, lai vietējā un reģionālā līmenī sekmētu kultūras mantojuma popularizēšanu, apsaimniekošanu, izmantošanu un attīstību;
4. aicina Komisiju atzīt kultūras resursu vērtību un veicināt to izmantošanu, jo īpaši jauniešu vidū, arī lai sekmētu norises sabiedrībā, ekonomikā un nodarbinātības jomā;

Konteksts: ES iesaiste kultūras veicināšanā vietējā un reģionālajā līmenī

5. norāda, ka Līgumos ir nostiprināta ES apņemšanās respektēt “savu kultūru un valodu daudzveidību” un uzlikta saistības ES rosināt dalībvalstu sadarbību, papildināt to rīcību tādās jomās kā “zināšanu uzlabošana par Eiropas tautu kultūru un vēsturi un šo zināšanu izplatīšana”, saglabāšana un māksla un literatūra, arī audiovizuālā joma, kā arī Eiropas Savienībai ir piešķirtas pilnvaras atbalstīt dalībvalstu rīcību kultūras, tūrisma, izglītības, profesionālās izglītības, jaunatnes un sporta jomā, vienlaikus ievērojot subsidiaritātes principu;
6. atzinīgi vērtē Komisijas lēmumu turpināt pašreizējo programmu “Radošā Eiropa” kā atsevišķu programmu, tādējādi kultūras nozarē izveidojot autonomu finanšu shēmu, lai nodrošinātu turpinājumu 2014.–2020. gada perioda rezultātiem;
7. uzsver, ka jaunā Eiropas darba kārtība kultūrai papildina un stiprina Eiropas identitāti, atzīstot Eiropas kultūru daudzveidību, nostiprinot Eiropas kultūras un radošās nozares un to attiecības ar partneriem ārpus Eiropas;
8. uzsver, ka Eiropas Kultūras mantojuma gads (2018) ir panācis plašu vietējā līmeņa līdzdalību: tūkstošiem pasākumu, kas norisinājās visā Eiropā, mudināja dalīties Eiropas kultūras mantojumā un novērtēt to kā kopīgu resursu, veicināja izpratni par Eiropas vēsturi un kopējām vērtībām, stiprināja Eiropas identitāti un piederības sajūtu kopējai Eiropas telpai, sekmējot iekļaušanu;
9. uzskata, ka saskaņā ar Eiropas Ainavu konvenciju un Jauno Eiropas darba kārtību kultūrai Eiropas kultūras mantojuma gada (2018) vispārējos mērķus varētu papildināt ar spēcīgu teritoriālās attīstības komponentu reģionālo un vietējo kultūras stratēģiju veidā, kurās būtu iekļauta ilgtspējīga kultūrtūrisma popularizēšana;

⁽¹⁾ https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/artistic_freedom_pdf_web.pdf

10. atzinīgi vērtē 2018. gada decembrī publiskoto Eiropas Rīcības plānu kultūras mantojuma jomā, kurā ir ietverti pieci pīlāri, ar kuriem iecerēts reāli izmainīt veidu, kā vērtējam, saglabājam un popularizējam Eiropas kultūras mantojumu;

11. atgādina, ka Komisija ir atbalstījusi kultūras nozari ne tikai ar iepriekšējām programmām “Kultūra” un *Media*, bet arī ar kohēzijas politikas finansējumu, programmu COSME, programmu “Apvārsnis 2020” un ka papildu atbalsta instrumenti ir iekļauti programmā *Erasmus+*, Eiropas Sociālajā fondā un Eiropas Reģionālās attīstības fondā;

12. aicina Komisiju nodrošināt, ka princips, kas paredz ieguldījumus kultūrā integrēt dažādās ES politikās, tiek piemērots arī Eiropas fondu plānošanā, tādējādi izvairoties no uzskata, ka kultūra ir vienīgi nozares politika, un atzīstot tās nozīmi attiecībā uz visām kohēzijas dimensijām (ekonomisko, sociālo un teritoriālo). Šajā sakarā Komiteja uzsver, ka ir svarīgi stiprināt sinerģiju starp kultūru un citām politikas jomām, piemēram, tūrismu, reģionālo politiku, izglītību, jaunatni un pētniecību un izstrādi;

13. aicina Komisiju un dalībvalstis, kā arī to pārvaldības iestādes jaunajā Eiropas fondu plānošanā atvēlēt mazāk attīstītajiem reģioniem lielākus ieguldījumus kultūrā un paredzēt arī atbalstu pasākumiem, kuru mērķis ir “atdot atpakaļ iedzīvotājiem” plašo mantojumu, izmantojot publiskā un privātā sektora bezpeļņas partnerību un stiprinot kultūras pamatiestādes (it īpaši publiskās bibliotēkas);

14. uzskata, ka svarīgi ir palielināt ieguldījumus kultūras jomā, kā tas jau ir plānots attiecībā uz programmām “Radošā Eiropa” un *Erasmus+*. Būtu pienācīgi jāņem vērā reģionu un pilsētu centrālā loma integrācijas procesos un šajā saistītā jāatbalsta publiskā un privātā sektora bezpeļņas partnerības, arī ar mērķi veicināt labu pārvaldības praksi;

15. norāda, ka sarunas par kohēzijas politiku pēc 2020. gada ir skaidrs un nepārprotams izejas punkts, no kura sākt strukturēt lietderīgu stratēģiju vērienīgu mērķu sasniegšanai, paredzot dubultot svarīgas ES programmas, kas tieši ietekmē kultūras politiku, piemēram, “Radošā Eiropa” un *Erasmus*;

Reģionālo un vietējo pašvaldību nozīme

16. uzsver, ka katrā ES dalībvalstī ir teritorijas, kuras UNESCO ir atzinusi par “pasaules mantojuma objektiem” – tās ir vietas ar īpatnībām, kas ir unikālas un izcili svarīgas kultūras un dabas ziņā. Komiteja arī uzsver, ka kopumā no pasaules mērogā reģistrētā 1 121 objekta 27 ES dalībvalstīs atrodas 381 pasaules mantojuma objekti;

17. uzsver, ka dalībvalstīs esošais kultūras mantojums ir izkliedēts un daudzos gadījumos – grūti pieejams, un tas rada ievērojamas saglabāšanas un izmantošanas problēmas;

18. aicina Komisiju un dalībvalstis, kā arī to pārvaldības iestādes atbalstīt kultūras objektu aizsardzību un fizisko saglabāšanu, jo īpaši, lai nodrošinātu, ka tiek aktīvi saglabāts izkliedētais kultūras mantojums, kas atrodas iekšzemes vai perifērās teritorijās, kurām ir grūti piekļūt;

19. uzsver, ka svarīga nozīme ir kultūrtūrismam, kas popularizē kultūrai piemītošo vērtību un vienlaikus veicina teritoriālo attīstību kopumā. Šajā sakarā Komiteja norāda, ka ir nepieciešama integrēta pieeja kultūrtūrismam arī kā daļa no pārdomātas specializācijas stratēģijām, lai racionalizētu tās ietekmi uz vietējām teritorijām un nodrošinātu tās ilgtspēju. Šajā nolūkā RK norāda uz Eiropas Komisijas Eiropas Tūrisma indikatoru sistēmu (ETIS), kas var palīdzēt izmērīt kultūrtūrisma galamērķu sniegumu saistībā ar ilgtspēju, un aicina to regulāri atjaunināt;

20. atzinīgi vērtē visas Eiropas vietējo un reģionālo pašvaldību augošo interesi un apņemšanos veicināt dalībvalstīs kopīgu redzējumu un rīcību. Komiteja cer, ka citās valstīs varēs īstenot iniciatīvas, kas līdzinās iniciatīvām, kuras tika īstenotas Agridžento hartas ietvaros, ko parakstījuši vairāki simti Itālijas mēru un reģionu priekšsēdētāju un kurai pievienojušās īpaši reprezentatīvas apvienības;

21. apzinās nepieciešamību kultūras izaugsmē plašāk iesaistīt iedzīvotājus, sniedzot viņiem vajadzīgos instrumentus, lai kļūtu par aktīviem dalībniekiem. Komiteja arī apzinās, kādu ieguldījumu kultūra un kultūras daudzveidība var dot ilgtspējīgā attīstībā, kā atzīts Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam ⁽²⁾, un apņemas strādāt, lai tās kļūtu par galvenajām šādas attīstības veicinātājām vietējā un reģionālajā līmenī;

⁽²⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

Vietējo un reģionālo pašvaldību prioritārie mērķi

22. aicina reģionus un pilsētas Eiropā, kā arī reģionālās kultūras mantojuma organizācijas un tīklus smelties iedvesmu no rīcības satvara, lai izstrādātu plašus un efektīvus pasākumus un stratēģiskus plānus kultūras mantojuma popularizēšanai un tā vērtības atzīšanai;
23. atzīmē, ka vietējās un reģionālās pašvaldības ir tas pārvaldes līmenis, kurā var sākt iniciatīvas, kuru mērķis ir sekmēt Eiropas kultūras mantojuma iepazīšanu un kas paredzētas gan skolas vecuma jauniešiem, gan pieaugušajiem, to skaitā tiem, kuri plāno apmesties uz dzīvi kādā no ES dalībvalstīm;
24. uzskata, ka zināšanas par Eiropas kultūras mantojumu, kas jāsaprot kā daudzveidīgu kultūras, sociālo un radošo izpausmju, iepriekšējo paaudžu mantojuma un novēlējuma, kā arī Eiropas tautu tradīciju un paražu kopums, un tā izmantošana ir instruments, kas ļauj nostiprināt Eiropas pilsonību kā integrācijas un sociālās iekļaušanas līdzekli;
25. uzskata, ka ES līmenī ir jāstiprina iniciatīvas, kas veicina Eiropas kultūras mantojuma iepazīšanu un tā pieejamību, jo tas ir būtisks komponents, kas ļauj konsolidēt ES pilsonību un veicināt cilvēku piederības sajūtu Eiropai;
26. norāda, ka pilsētu tīkli, mācīšanās no līdzbiedriem un pašvaldību partnerības, it īpaši jaunajās dalībvalstīs, var dot ieguldījumu ES pilsonības tematu popularizēšanā un informācijas sniegšanā par tiem kā līdzekli, kas paver iespējas piedalīties pilsoņu aktivitātēs un integrēties;
27. aicina jaunajā pilsētprogrammā 2030. gadam palielināt ieguldījumus kultūrā un kultūras mantojuma, arī degradēta un novārtā atstāta, lietošanas un līdzdalīgas un ilgtspējīgas apsaimniekošanas plānos. Tas nozīmē arī izmantot pašvaldību atbalstītas novatoriskas iniciatīvas un teritoriālo dalībnieku sekmētus sadarbības procesus;
28. ierosina vēl vairāk atsaukties uz svarīgo lomu, kāda vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir vietējo kopienu mākslas un kultūras dzīves veicināšanā un pilnīgākā izmantošanā, un aicina programmā vairāk iesaistīt reģionālās un vietējās pašvaldības. Šajā sakarā Komiteja uzsver, ka ir jānodrošina pareizais līdzsvars starp resursu novirzīšanu liela mēroga projektiem un vietējam un reģionālajam līmenim paredzētajiem finansēšanas līdzekļiem un pasākumiem, kurus īsteno arī MVU;
29. aicina Komisiju atvieglot iedzīvotāju piekļuvi kultūrai un piemiņas vietām, stimulējot kultūras patēriņu, jo īpaši jaunāko paaudžu vidū, izstrādājot integrētu mūžizglītības un apmācības politiku un sekmējot vietējo kopienu iesaistīšanos kultūras iniciatīvās;
30. uzskata, ka atbalsts būtu jāsniedz kultūras un radošajām nozarēm, it īpaši darbībām, kas saistītas ar zināšanām par mantojumu un tā izmantošanu un kuras var dot rezultātus kvalitātes, nodarbinātības, digitālās inovācijas un sociālas iekļaušanas jomā, kā arī darbībām, kas Eiropas dimensijā ir saistītas ar vizuālās un skatuves mākslas attīstību;
31. apzinās, cik svarīgi ir izmantot digitālās iespējas, lai interaktīvā veidā veicinātu kultūru un sasniegtu visas sabiedrības grupas, jo īpaši jauniešus, jo viņi ir nākamie kultūras mantojuma glabātāji un popularizētāji;
32. aicina Komisiju atbalstīt kultūras attiecību attīstību starp Vidusjūras reģiona valstīm, arī ar pasākumiem kultūras diplomātijas jomā;
33. norāda, ka svarīga nozīme ir pārrobežu un starpreģionālajai sadarbībai kultūras jomā, jo kultūras mantojums sniedzas pāri robežām⁽³⁾. RK šajā sakarā uzsver vietējo un reģionālo pašvaldību īpaši svarīgo lomu, tostarp arī makroreģionālo stratēģiju kultūras komponenta īstenošanā;
34. uzsver: lai vairotu zināšanas par Eiropas kultūras mantojumu un sekmētu tā izmantošanu, ir jāuzlabo datu un informācijas apmaiņa starp publiskās pārvaldes iestādēm, kas darbojas ES valstīs, kā arī minēto iestāžu saziņa ar iedzīvotājiem;
35. aicina Komisiju ar īpašiem pasākumiem veicināt Eiropas iedzīvotāju faktisku dalību un visā dalībvalstu teritorijā izvietotā kultūras mantojuma izmantošanu, it īpaši, atvieglojot neierobežotu piekļuvi informācijai, kas ir priekšnoteikums iedzīvotāju aktīvai dalībai, un atbalstot īpašas informācijas platformas izveidi;

⁽³⁾ Piemēram, Eiropas Padomes kultūras maršruti (<https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/about>) un UNESCO World Heritage Journeys – Europe (<https://visitworldheritage.com/en/eu>).

36. mudina Eiropas pilsētas un reģionus atbilstoši savām administratīvajām spējām pirmajiem izmēģināt kultūrā balstītus sociālās un ekonomiskās inovācijas modeļus un veicināt iniciatīvas, kas atvērtas pilsoniskajai sabiedrībai un apvienībām un iesaista Eiropas iedzīvotājus kultūras attīstībā un materiālo un nemateriālo kultūras objektu saglabāšanā un popularizēšanā.

Briselē, 2020. gada 12. februārī

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs
L-2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV